

КОГУТ РУСЛАНА ВАСИЛІВНА

Допускається до захисту:
завідувач кафедри
обліку, аналізу і аудиту
д.е.н., професор

«_____» _____ 2024 р.

**МЕХАНІЗМ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ ПІДТРИМКИ УПРАВЛІННЯ МШП
ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ТАКТИКО-СТРАТЕГІЧНОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ**

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

Магістерська робота

Керівник:
О. О. Разборська, доцент
кафедри обліку, аналізу і аудиту,
канд.екон.наук, доцент

Оцінка: _____ / _____ / _____
(бали/за шкалою ЄКТС/за національною шкалою)

Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця 2024

АНОТАЦІЯ

Когут Р. В. Механізм обліково-аналітичної підтримки управління МШП підприємства в контексті тактико-стратегічного менеджменту. Магістерська робота. Кафедра обліку, аналізу та аудиту економічного факультету, Донецький національний університет імені Василя Стуса Міністерства освіти і науки України, Вінниця, 2024. – с. 76

Кваліфікаційна робота присвячена вивченню механізму обліково-аналітичної підтримки управління МШП на підприємствах малого і середнього бізнесу в контексті тактико-стратегічного менеджменту. У роботі розглядається вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на управлінські рішення на рівні МШП, зокрема у сфері фінансового обліку та аналітики.

Досліджено специфіку стратегічного управління МШП із застосуванням обліково-аналітичних інструментів, що дозволяють ефективно взаємодіяти з динамічними змінами на ринку. Окрема увага приділяється використанню інформаційних систем та технологій для підтримки управлінських рішень.

У роботі аналізується роль обліку та аналітики в управлінському циклі МШП, враховуючи їхню важливість/значимість для прийняття тактичних рішень у короткостроковій перспективі та стратегічних – у довгостроковій. Зазначено ключові аспекти, які визначають ефективність обліково-аналітичної підтримки, такі як точність даних, інтеграція інформаційних систем та аналітичні здібності керівництва.

Отримані результати можуть слугувати базою для розробки рекомендацій з вдосконалення практик управління на рівні МШП, сприяючи ефективнішому прийняттю рішень та досягненню стратегічних цілей.

Ключові слова: обліково-аналітична підтримка, управління МШП, стратегічний менеджмент, фінансовий облік, інформаційні технології.

Табл. 18. Рис. 9. Бібліограф: 51 найм.

SUMMARY

Kohut R. V. The mechanism of accounting and analytical support for the management of SMEs in the context of tactical and strategic management. Master thesis. Department of Accounting, Analysis and Audit of the Faculty of Economics, Donetsk National University named after Vasyl Stus of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Vinnytsia, 2024. - p. 76

The qualification work is devoted to the study of the mechanism of accounting and analytical support for the management of small and medium-sized enterprises SMEs in the context of tactical and strategic management. The work examines the influence of external and internal factors on management decisions at the level of SMEs, in particular in the field of financial accounting and analytics.

The specifics of the strategic management of small and medium-sized enterprises with the use of accounting and analytical tools that allow effective interaction with dynamic changes in the market have been studied. Particular attention is paid to the use of information systems and technologies to support management decisions.

The paper analyzes the role of accounting and analytics in the management cycle of SMEs, taking into account their importance for making tactical decisions in the short term and strategic ones in the long term. Key aspects that determine the effectiveness of accounting and analytical support, such as data accuracy, integration of information systems and analytical abilities of management, are indicated.

The obtained results can serve as a basis for developing recommendations for improving management practices at the SME level, contributing to more effective decision-making and achievement of strategic goals.

Keywords: accounting and analytical support, SME management, strategic management, financial accounting, information technologies.

Tabl. 18. Fig. 9. Bibliography: 51 items.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	9
1.1 Економічна сутність та призначення малоцінних та швидкозношуваних предметів.....	9
1.2 Нормативно-правове регулювання обліку і аналізу малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві.....	20
Висновок до розділу 1	26
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК І АНАЛІЗ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ НА ВІТЧИЗНЯНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	27
2.1 Організація та задачі обліку і аналізу малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві в умовах ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД»	27
2.2 Критичний аналіз Наказу про облікову політику	33
2.3 Оцінка та документальне оформлення операцій з малоцінними і швидкозношуваними предметами.....	39
2.4 Синтетичний та аналітичний облік малоцінних та швидкозношуваних предметів.....	44
Висновок до розділу 2	55
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АНАЛІЗУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОСУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ.....	56
3.1 Удосконалення організації та методики аналізу наявності та руху малоцінних та швидкозношуваних предметів.....	56
3.2. Автоматизація обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів в умовах комп'ютеризації.....	64
Висновок до розділу 3	67
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ	72
ДОДАТКИ	77

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Для ефективного управління діяльністю підприємства важливим є наявність малоцінних оборотних та необоротних матеріальних активів. Засоби праці, які використовуються підприємствами, досить різноманітні за своїм складом. Серед них є такі, що використовуються на підприємстві навіть десятиліття, і такі, чий "життєвий цикл" становить лише кілька місяців. Мова іде про малоцінні активи. З точки зору бухгалтерського обліку малоцінні активи для цілей облікового відображення поділяють на категорії: малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП) та малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА).

Відповідно, одна частина малоцінних активів відноситься до оборотних активів, а інша – до необоротних. Ці обставини зумовлюють застосування специфічної облікової методики у практичній діяльності суб'єктів господарювання. Малоцінними, згідно з чинним податковим законодавством, вважаються засоби праці, які не можна віднести до основних засобів через те, що їх первісна вартість у 2023 році є нижчою ніж 20 000 грн. Система міжнародних стандартів фінансової звітності не встановлює вартісних орієнтирів для класифікації основних засобів і, відповідно, в ній немає спеціальних правил обліку дешевих необоротних матеріальних активів.

На сьогоднішній день операції надходження, руху та вибуття малоцінних оборотних і необоротних матеріальних активів вимагають уважного обліку і є важливою передумовою для ефективного управління підприємством.

Проблеми та особливості обліку, аудиту малоцінних оборотних і необоротних матеріальних активів є предметом досліджень багатьох науковців, серед них: Г.В. Нашкерська, Л.В. Нападовська, М.Т. Білуха, Л.П. Кулаковська, М.Ф. Огійчук, Ю.В. Піча, Л.Г. Смоляр, Л.К. Сук, Н.М. Ткаченко та ін.

В сучасній економічній літературі відсутній узгоджений підхід до організації обліку малоцінних активів, їх визнання, класифікації, структури, та оцінки. Наукова дискусія в наш час фокусується на питаннях, пов'язаних з

критеріями визнання активів у складі малоцінних, гармонізацією бухгалтерського та податкового обліку, відображенням малоцінних активів у фінансовій звітності відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності та перегляду системи нормативного регулювання у контексті вимог міжнародних стандартів фінансової звітності. Проте, водночас залишається безліч актуальних питань, які відносяться до ефективної організації обліку саме малоцінних активів в контексті тактико-стратегічного менеджменту.

Мета дослідження. Мета полягає в розробці та впровадженні ефективних стратегій оптимізації обліку малоцінних оборотних і необоротних матеріальних активів у сучасних умовах; вивченні викликів, пов'язаних із здійсненням обліку з урахуванням міжнародних та вітчизняних стандартів, а також на розробку та впровадження практичних рішень для оптимізації цього процесу; підвищенні ефективності обліку, зниженні витрат та забезпеченні точності фінансової звітності підприємства.

У відповідності з метою роботи перед нами стоять такі **завдання**:

- визначити економічну сутність та призначення малоцінних та швидкозношуваних предметів;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання обліку і аналізу малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві;
- розглянути особливості організацію обліку і аналізу малоцінних та швидкозношуваних предметів на базовому підприємстві;
- здійснити критичний аналіз Наказу про облікову політику підприємства;
- охарактеризувати синтетичний та аналітичний облік малоцінних та швидкозношуваних предметів;
- дослідити ознаки оцінки та документального оформлення операцій з малоцінними і швидкозношуваними предметами;
- обґрунтувати удосконалення організації та методики аналізу наявності та руху малоцінних та швидкозношуваних предметів в контексті управлінських рішень;

- оптимізувати автоматизацію обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів в умовах комп'ютеризації збору та обробки даних.

Об'єкт дослідження. Об'єктом є організаційно-методичний процес забезпечення обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів на базовому підприємстві ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД».

Предмет дослідження. Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів обліку і аналізу малоцінних та швидкозношуваних предметів на вітчизняних підприємствах.

Методи дослідження. У роботі використовувались загальнонаукові та спеціальні методичні підходи, серед яких конкретизація, системний аналіз та діалектичний метод пізнання для узагальнення та аналізу теоретичних і методологічних засад обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Наукова новизна дослідження. У роботі було використано наукові методи та підходи, зокрема, порівняння стандартів обліку та формалізації технологічних завдань. Шляхом аналізу міжнародних та вітчизняних підходів до обліку матеріальних активів та визначення оптимальних параметрів обліку, методологія спрямована на впровадження інновацій, включаючи автоматизацію та використання новітніх технологій, для ефективної оптимізації процесів обліку операцій з МШП та забезпечення точності фінансової звітності.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження кваліфікаційної магістерської роботи були представлені при написанні і виданні:

- написанні статті «Оптимізація обліку малоцінних оборотних і необоротних матеріальних активів: сучасні виклики та практичні рішення» для збірника «Економічний аналіз» № 4 2023 року;

- участі у роботі XVII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України (в умовах воєнного стану та поствоєнний період) 11 листопада 2023 р., з публікацією тез на тему «Актуальні аспекти та шляхи вдосконалення обліку МШП»;

- участі у роботі XXIII Міжнародної наукової конференції студентів та молодих вчених «Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання» 21 грудня 2023 р., з публікацією тез на тему «Актуальні аспекти нормативно-правового регулювання обліку та оподаткування МШП на підприємствах в Україні».

Структура роботи. Кваліфікаційна робота за структурою містить вступ, три розділи основної частини, висновки, список використаних посилань, висновки та додатки, й налічує 76 сторінок. В роботі розміщено 18 таблиць, 9 рисунків, 11 додатків, список використаних посилань із 51 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Економічна сутність та призначення малоцінних та швидкозношуваних предметів

Кожна компанія під час своєї економічної діяльності набуває та використовує різноманітні предмети, які враховуються у складі виробничих запасів. Такі предмети в обліку часто називаються малоцінними та швидкозношуваними (МШП).

Хоча МШП частково здійснюють функції, що схожі на функції необоротних активів, вони включаються до складу запасів відповідно до встановленого порядку. З економічної точки зору, вони подібні до основних засобів праці, але обліковуються окремо. Це спрощує планування, облік та вирішення фінансових питань.

Для належного обліку, аналізу та контролю, малоцінні активи поділяються на дві основні категорії: малоцінні та швидкозношувані предмети праці та малоцінні необоротні матеріальні активи. Оскільки ці активи можуть використовуватися як малоцінні основні засоби, так і предмети праці зі скороченим строком служби, це призводить до використання спеціального методу обліку у практичній діяльності підприємств [9].

Унаслідок суперечливого обліку малоцінних активів в одному моменті часу, вартість активів на балансі підприємств, де малоцінні активи мають велику важливість (наприклад, готелі, ресторани, кафе, салони краси та інші підприємства з обслуговування населення), штучно занижується. Це впливає на інформацію щодо фінансового стану, ліквідності та платоспроможності підприємств. Крім того, відсутність належного нормативного регулювання обліку малоцінних активів негативно впливає на розробку внутрішніх облікових політик як на рівні організації, так і на методичному рівні, ускладнюючи

гармонізацію бухгалтерського та податкового обліку в бізнес-структурах в умовах загальної системи оподаткування.

МШП, з власною функціональною роллю на підприємстві, визнаються як засоби праці, аналогічно до основних засобів, використовуючись у процесі виробництва без зміни натуральної форми та поступово зношуючись. Вони представлені значною номенклатурою, яка має різноманітний характер участі у господарській діяльності, часто вимагаючи індивідуального контролю [30].

Малоцінні активи є самостійними об'єктами обліку, які не можна ігнорувати та включати у склад основних засобів чи запасів. До впровадження НП(С)БО у 2000 році використовувався єдиний рахунок 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети" [31].

Поділ малоцінних активів на МНМА та МШП відповідає підходам, визначеним у міжнародних стандартах бухгалтерського обліку, щодо відображення активів у контексті господарського процесу [29].

Чинне законодавство передбачає поділ допоміжних засобів праці на оборотні, інформацію про які фіксують на рахунку 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети", та необоротні, які відображаються на рахунку 112 "Малоцінні необоротні матеріальні активи" (рис. 1.1).

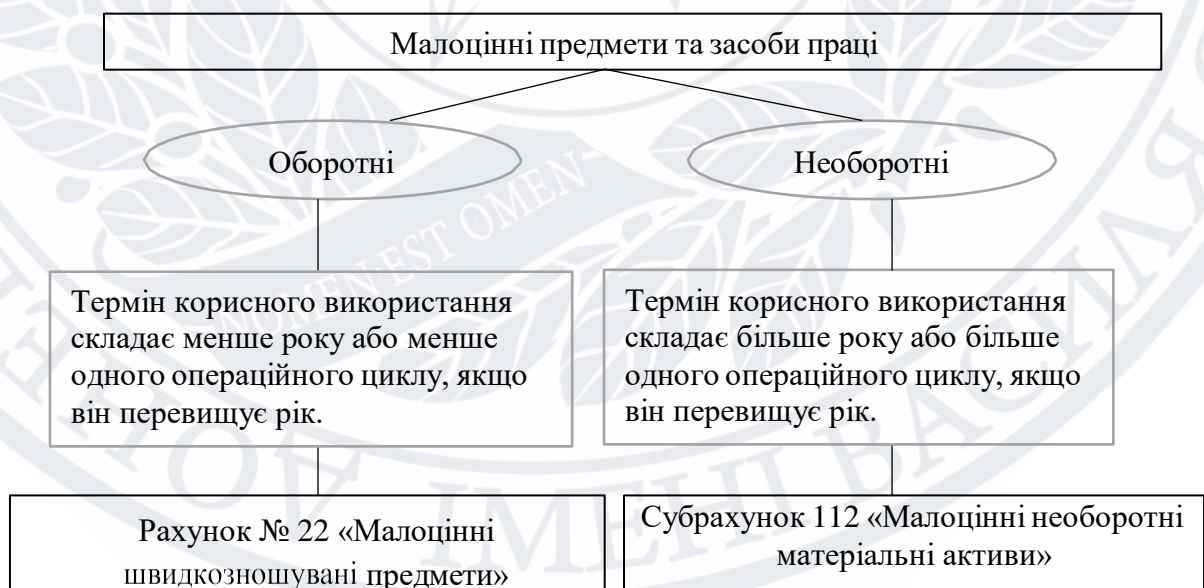

Рисунок 1.1 Поділ малоцінних та швидкозношуваних активів за термінами корисного використання – обліковий аспект

Сутність малоцінних та швидкозношуваних активів стала об'єктом досліджень як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Малоцінні швидкозношувані предмети представляють собою багаторазові матеріальні активи, очікуваний строк використання яких не перевищує одного року. Протягом цього періоду вони зберігають свою початкову фізичну форму, не втрачаючи своїх функціональних властивостей [45].

В роботі нами розглянуто дискусійні аспекти проблеми. В обліковій літературі існує розмаїття понять, пов'язаних із малоцінними та швидкозношуваними предметами МШП, проте важливо враховувати, що кожне з цих понять має власне, самостійне значення та тлумачення.

Наприклад, на думку національних вчених до МШП належать засоби праці, які плануються використовуватись підприємством менше одного року, в свою чергу малоцінними необоротними активами виступають групи основних засобів, тобто матеріальних активів, які мають передбачуваний термін служби (експлуатації) тривалість якого перевищує один рік.

На думку зарубіжних вчених, МШП входять до складу матеріальних запасів, які використовуються у господарському обігу протягом тривалого періоду (але не довше одного року або одного операційного циклу, якщо цей цикл перевищує річний термін). Вони є засобами праці, і їхня вартість для окремого підприємства не настільки значуща, щоб вважати ці об'єкти необоротними активами [1].

Різні автори трактують МШП з різних поглядів, враховуючи національні та міжнародні підходи до цього питання. Тож розглянемо різні ці трактування. На основі дослідження визначень МШП, які надають різні вчені та дослідники було виявлено такі підсумки:

- найбільше авторів розглядають «МШП як актив, що використовується протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більший від одного року» (37 %);
- друга частина авторів розділилися і трактують «МШП як засіб праці» або «МШП як предмет праці» (27 % на 27 %);

- решта (9 %) авторів надають інше трактування.

На рисунку 1.2 представлені декілька прізвищ авторів-дослідників, які потрапили у дані відсоткові групи.

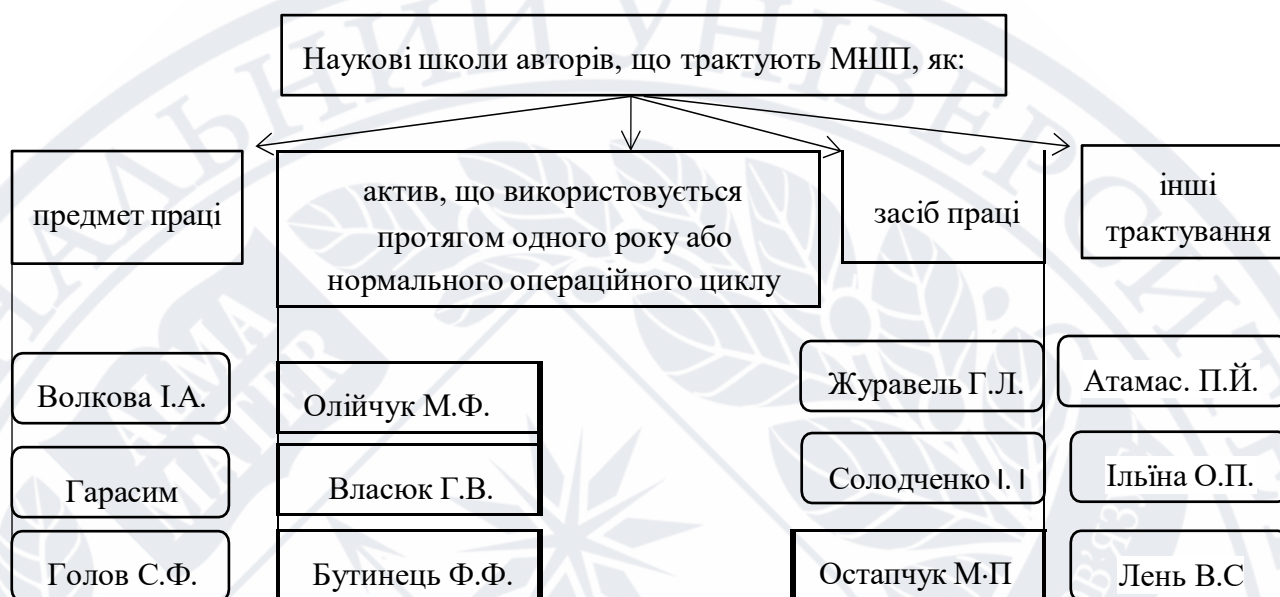

Рисунок 1.2 Трактування МШП різних авторів

Не дивлячись на різноманіття існуючих визначень, більшість трактувань не вичерпно розкривають сутність малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП) або обмежуються лише однією стороною питання.

Ми вважаємо, що у цьому контексті доцільно визначити МШП як матеріальні активи, термін корисної експлуатації яких не перевищує одного року або операційного циклу, при цьому вони залишаються функціонально активними протягом усього періоду використання. Якщо підприємство має змогу в майбутньому отримати економічну вигоду, використовуючи МШП, тоді ці предмети визнаються активом, вартість яких в подальшому може бути достовірно розрахована.

Далі розглянемо трактування МШП на міжнародному рівні. Дослідивши та розглянувши сутність МШП за МСФЗ 2 «Запаси», було виявлено відсутність категорії МШП, це компенсується тим, що натомість при формуванні щорічної фінансової звітності можна виділити МШП у 2 групи:

- сукупність МШП вартість яких необхідно списати на витрати;
- МШП, що переведені до складу запасів та відображені на певних субрахунках.

Важливо пам'ятати що вартість МШП може бути будь-яка, може коштувати й 100 грн, й 18 000 грн – чіткої межі немає. Тому орієнтуватись на ціну при визначенні МШП не потрібно [23].

Усі вищенаведені визначення МШП можна надати на основі того, як описані вони в нормативних документах:

- є засобами праці. Це означає, що вони не міняють свою форму на відміну від сировини чи матеріалів, які в процесі виробництва стають іншими предметами. У цьому МШП подібні до основних засобів.;
- входять до складу запасів. Це означає, що у фінансовій звітності вони будуть в одному рядку з іншими запасам.

Згідно НП(С)БО 9 «Запаси» малоцінні та швидкозношувані предмети визначаються за єдиним критерієм – строком служби, який в даному випадку вважається не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він не перевищує один рік [27].

Малоцінні та швидкозношувані предмети включаються в склад запасів підприємства. Запаси є оборотними активами, які зберігаються для подальшого продажу, перебувають у процесі виготовлення або призначені для використання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також для забезпечення ефективного управління підприємством.

Проте на відміну від звичайних виробничих запасів на підприємстві МШП характеризуються багаторазовою участю у виробництві до завершення строку їхнього корисного використання або до того моменту, коли подальша експлуатація стає неможливою через виснаження або інші обставини.

До МШП, які увійшли до складу запасів підприємства, належать різноманітні предмети, такі як інструменти, господарський інвентар, спеціальне обладнання, спеціальний одяг та інші подібні матеріальні активи.

Щодо відображення у балансі, то МШП відображається якщо:

- їхня вартість можна достовірно визначити;
- існує імовірність того, що підприємство отримає економічні вигоди від їхнього використання [19].

Щодо МШП, які включаються до запасів, вони не піддаються амортизації, і їх вартість списується з балансу та визнається витратами того періоду, в якому вони введені в експлуатацію.

Первинною вартістю МШП у складі інших запасів, що були придбані за плату, представляє собою собівартість, що включає фактичні витрати, які вказані на рисунку 1.3.

Рисунок 1.3 Фактичні витрати, які враховуються у собівартість МШП

Необоротні малоцінні активи обліковують згідно з НП(С) БО 7 «Основні засоби», і на такі активи не розповсюджується дія НП(С)БО 9 «Запаси». МШП відрізняються від інших видів виробничих запасів більшим чином у процесі їхнього використання. Деякі види МШП, зокрема інструменти, інвентар, посуд, офісні меблі, залишаються незмінними до кінця свого терміну служби, якщо не трапляється навмисного пошкодження. Це означає, що вони не втрачають своїх властивостей та зовнішнього вигляду. Тому існує думка про недоречність включення конкретних видів МШП до складу оборотних активів, оскільки при багаторазовому використанні оборотних засобів вони, як правило, не втрачають

своєї природної форми і не передають повністю свою вартість на новостворений продукт [26].

На основі наведеної інформації складемо порівняльну таблицю обліку МШП та МНМА на підприємстві (табл. 1.1 – Порівняння обліку МШП та МНМА на підприємстві).

Таблиця 1.1. Порівняння ознак визнання у обліку МШП та МНМА на підприємстві

Критерій	МШП	МНМА
<i>Визначення</i>	МСБО та НП(С)БО визначають МШП як активи з тривалістю корисного використання менше одного року, які не втрачають свою функціональність.	МНМА - це матеріальні активи з незначущою вартістю та тривалістю корисного використання, які не можуть бути обліковані окремо та списуються як витрати.
<i>Термін використання</i>	Обмежений, менше одного року.	Може бути довший, ніж один рік.
<i>Вартість</i>	Вартість МШП може бути незначною і списується як витрати протягом короткого строку.	Вартість МНМА незначуща і списується на протязі тривалого періоду, зазвичай за допомогою амортизації.
<i>Категорія</i>	МШП включають в склад запасів.	МНМА включають в різні категорії, такі як основні засоби, інтелектуальна власність тощо.
<i>Форма зносу</i>	МШП мають обмежений строк служби і підлягають швидкому фізичному зносу.	МНМА можуть мати тривалий строк служби та підлягають амортизації, яка розподіляє витрати протягом більш тривалого періоду.
<i>Оцінка</i>	Оцінка відповідно до справедливої вартості та списання, якщо вартість перевищує справедливую вартість.	МНМА списуються як витрати, якщо їхня вартість незначуща.
<i>Регламентация в МСБО</i>	МСБО 2 "Запаси" регулює МШП та їхні оцінки.	МСБО 16 "Основні засоби" і інші стандарти МСБО регулюють МНМА та їхні оцінки.

Ця таблиця надає докладне порівняння малоцінних швидкозношуваних предметів (МШП) та малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА) з різних аспектів бухгалтерського обліку. Вона підкреслює важливі відмінності між цими двома категоріями активів, зокрема щодо строку служби, вартості, категорії обліку, форми зносу та регламентації в міжнародних стандартах.

Це порівняння допомагає зрозуміти, як різні категорії активів обліковуються та оцінюються в бухгалтерському обліку, а також як вони регулюються міжнародними стандартами.

Отже, малоцінні активи важливі для фінансового обліку підприємств, особливо для тих, що надають послуги населенню. Належний облік малоцінних активів впливає на фінансовий стан підприємства та його ліквідність. Відсутність належного нормативного регулювання може ускладнити облік та податковий облік, ускладнюючи складання фінансової звітності. Поділ малоцінних активів на категорії відповідає міжнародним стандартам і полегшує їх облік та контроль. Чинне законодавство визначає розмежування між оборотними та необоротними малоцінними активами, що сприяє правильному обліку. У підсумку, належний облік малоцінних активів є важливим для підприємств і допомагає поліпшити фінансовий контроль та аналіз.

Класифікація кожного елемента на підприємстві має велике значення, оскільки від належної розробки цього аспекту залежить правильне використання даного елемента. Основна класифікація запасів зазначена у законодавстві, зокрема в Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [2].

Відповідно до Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності в Україні, певні складові основних засобів відділялися та включалися до категорії МШП на підприємствах та в установах як засоби в обігу:

- 1) предмети із терміном використання менше одного року, незалежно від їх вартості;
- 2) знаряддя лову (трали, неводи, сіті та інші) незалежно від їх цінової стійкості та тривалості використання;
- 3) спеціальні інструменти та пристосування (для масового виробництва певних товарів або для виготовлення на замовлення, незалежно від вартості);
- 4) спеціальний одяг, спеціальне взуття, а також постільні речі, незалежно від їх вартості і терміну використання;

5) тимчасові (нетитульні) споруди, пристосування і пристрої, затрати на зведення яких включаються до собівартості будівельно-монтажних робіт (з терміном служби до 1 року).

б) тара для зберігання товарно-матеріальних цінностей на складах або для виконання технологічних процесів вартістю в межах ліміту, встановленого в п.2, за вартістю придбання або встановлення;

7) предмети, призначені для видачі напрокат, незалежно від вартості [17].

Для того, щоб більш детально розуміти якими бувають МШП на підприємстві, пропонуємо розглянути класифікацію МШП від різних авторів. Розглянемо класифікацію МШП, яку представлено на рисунку 1.4. Запропонована класифікація МШП в залежності від їх видової ознаки та найменування, без виокремлення ознак класифікації.

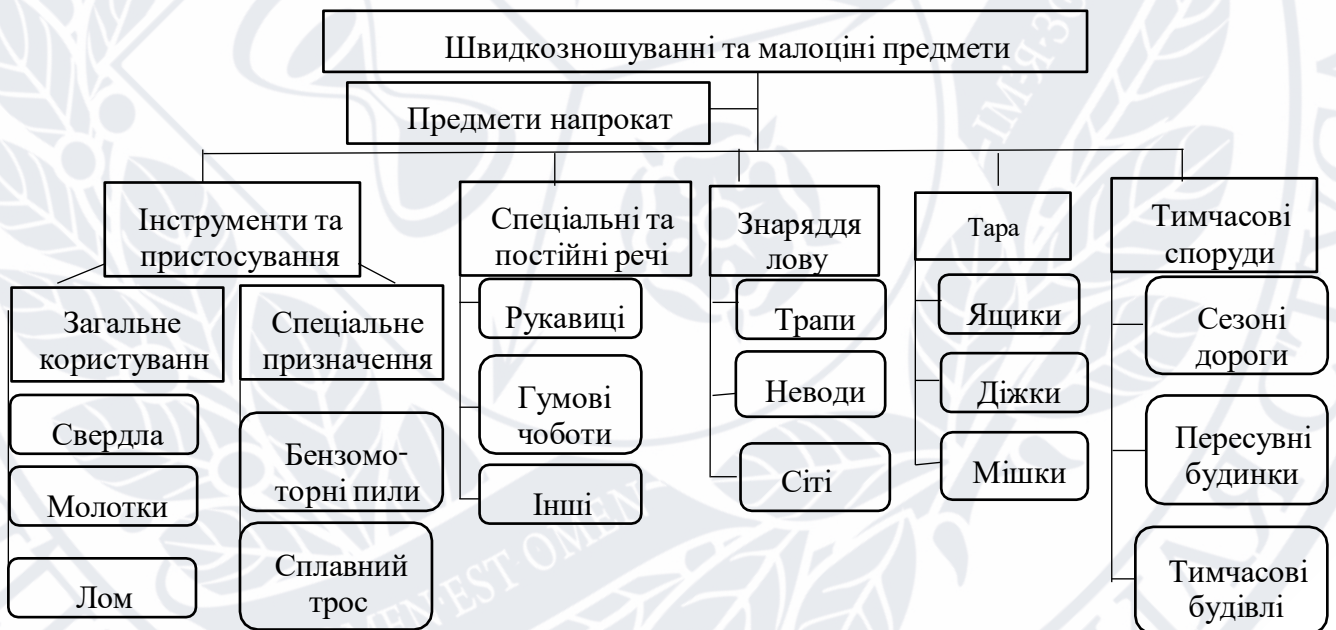

Рисунок 1.4 Класифікація МШП

Розглянувши НП(С)БО 9 «Запаси», можемо відзначити, що у визначенні МШП, немає вартісного критерію і немає посилання ні на який перелік предметів. В ньому передбачається один критерій віднесення промислових

одиниць і засобів до МШП, а саме: предмети повинні використовуватися протягом одного року [27].

Беляева Л.А., зазначає, що «всі малоцінні активи поділяють на дві категорії. Перша категорія включає в себе МШП, які використовуються менше одного року (операційного циклу). До другої категорії належать малоцінні активи, строк використання яких перевищує один рік.

Отже, можна зробити висновок, що авторами переважно наводяться дві класифікаційні ознаки МШП: за видами; за термінами використання. Структурування видів і змістовного розмаїття МШП за допомогою класифікації надає можливість здійснювати контроль і управління їх використанням на основі критеріїв класифікації.

Ми вважаємо за доцільне використовувати наступну класифікацію МШП (рис. 1.5), яка дає змогу краще оцінити структуру, та виокремити напрями діяльності, які вимагають перегляду системи управління МШП.

Наведена класифікація МШП визначає необхідні завдання для здійснення ефективного обліку та контролю запасів на підприємстві, серед яких важливі наступні аспекти:

- Правильне визначення одиниці обліку МШП та утворення номенклатури-цінника: Класифікація допомагає точно визначити, які предмети вважатимуться МШП, і створює систему номенклатур, яка спрощує облік та управління цими активами.

- Постановка і налагодження складського господарства: Класифікація визначає, які МШП потрібно утримувати в запасі, що сприяє ефективній постановці та налагодженню системи складського господарства.

- Правильне визначення первісної вартості МШП: Класифікація допомагає визначити, як правильно оцінювати первісну вартість МШП, що є важливим етапом в обліку та фінансовому звіті.

- Визначення у примітках до фінансової звітності інформації про МШП: Інформація про МШП може бути важливою для користувачів фінансової

звітності. Класифікація надає засоби для включення необхідних деталей у примітках, забезпечуючи прозорість та докладність.

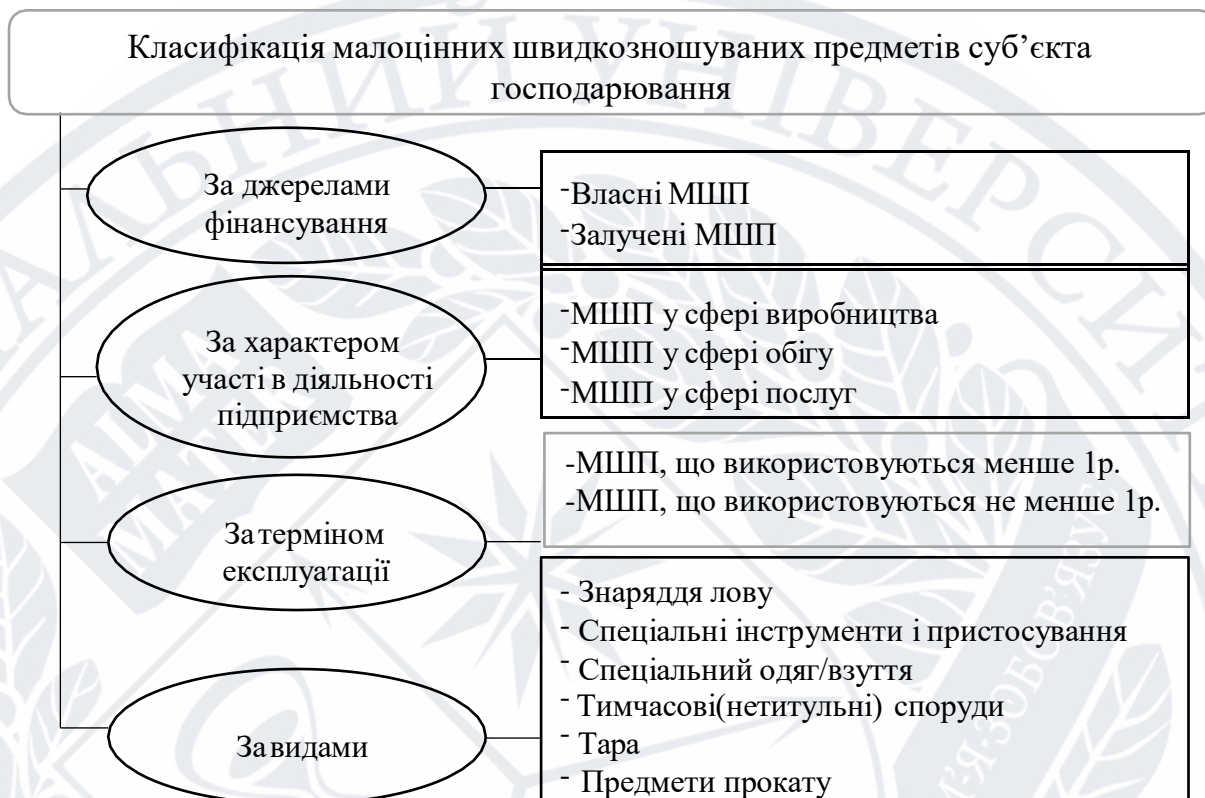

Рисунок 1.5 Класифікація МШП суб'єкта господарювання

Отже, правильна класифікація МШП визначає основні параметри для ефективного управління запасами та забезпечує точний облік цих активів на підприємстві.

Введення НП(С)БО 9 надає підприємствам право самостійно вирішувати, які саме предмети відповідають критеріям для віднесення до складу МШП. Підприємства можуть самостійно встановлювати терміни служби предметів. Таке рішення може бути ухвалено керівниками підприємства на підставі технічної документації або експертизи і технічного висновку фахівців (внутрішні або зовнішні експерти). Навіть якщо такий підхід до віднесення предметів до МШП без визначеного вартісного критерію не завжди є зручним, з економічної точки зору його повністю обгрунтовано. Однак на різних

підприємствах той самий предмет може експлуатуватися протягом різних періодів і, відповідно, віднесений до різних категорій активів [39].

Підприємство повинно встановити вартісну межу для швидкозношуваних предметів, при перевищенні якої вони вважатимуться малоцінними та швидкозношуваними предметами (МШП) і будуть враховуватися в складі оборотних активів підприємства. Наприклад, до таких предметів можуть входити інструменти, господарський інвентар, спеціальний одяг/взуття тощо, які мають строк експлуатації менше одного року (або операційного циклу, якщо він більше одного року), і їхня вартість не перевищує 1000 гривень за одиницю [11].

Отже, класифікація МШП відіграє важливу роль на підприємстві оскільки її використання забезпечує можливість організації структури та визначення різноманітності МШП, а також дозволяє контролювати та управляти їх використанням на підставі класифікаційних ознак. Автори надають різні класифікації, проте вони дуже схожі між собою. Згідно НП(С)БО 9 «Запаси», можемо відзначити, що у визначенні МШП, немає вартісного критерію і немає посилання ні на який перелік предметів. Проте у Положенні про організацію бухгалтерського обліку і звітності в Україні вказані певні категорії щодо визначення МШП.

1.2 Нормативно-правове регулювання обліку і аналізу малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві

Формування ринкових відносин в країні вимагає переосмислення системи обліку на різних сферах фінансово-господарської діяльності підприємства. В останні роки відбулися значущі зміни в законодавчо-нормативній базі обліку, зокрема, набув чинності Податковий кодекс України, а також внесені зміни до інших законодавчо-нормативних документів, що регулюють правила ведення бухгалтерського та податкового обліку в Україні. Ці зміни внесли суттєві

корективи в техніку, методологію обліку і оподаткування малоцінних необоротних матеріальних активів і малоцінних швидкозношуваних предметів.

Відповідно до стандарту НП(С)БО 9 "Запаси", визначаються як малоцінні та швидкозношувані ті предмети, які використовуються протягом одного року або операційного циклу, якщо він перевищує один рік [27].

Вартість таких предметів, які вже введені в експлуатацію, виключається з балансу та підлягає обліку на місцях їх фактичного використання за допомогою оперативного кількісного обліку. Згідно з НП(С)БО 9 "Запаси", критерієм визначення МШП є виключно термін служби, і в ньому не визначено вартісного критерію або конкретного переліку таких предметів. Покращенням стандарту є визначення вимог до обліку МШП та встановлення критеріїв визнання їх малоцінними та швидкозношуваними активами.

Наразі даний критерій повинен бути викладений в наказі, що стосується облікової політики підприємства. Відсутність вартісного критерію у НП(С)БО 9 "Запаси" пояснюється тим, що на різних підприємствах однаковий малоцінний актив може перебувати в експлуатації протягом різних періодів і, отже, його може бути віднесено до різних груп. Під час аналізу вмісту МСБО 2 "Запаси" виявлено відсутність категорії "МШП", але при складанні річної фінансової звітності МШП можуть бути виділені в дві групи: перша - сукупність МШП, вартість яких слід списати на витрати, друга - МШП, які включаються до запасів та відображаються на певних субрахунках [23].

Малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА) обліковуються у складі основних засобів та їх вартість підлягає амортизації. Згідно з НП(С)БО 7 "Основні засоби", МНМА класифікуються як інші необоротні матеріальні активи. Підприємства можуть самостійно визначати вартісні ознаки предметів, які входять до складу МНМА. Процес амортизації МНМА може розпочинатися в першому місяці використання об'єкта і складати 50% від його вартості, яка амортизується, а решта 50% може бути нарахована у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу), наприклад, через невідповідність критеріям визнання активом. Також існує можливість нарахування 100% амортизації в

першому місяці використання об'єкта, якщо це передбачено політикою підприємства. Важливо зауважити, що вартість МНМА не підлягає переоцінці в даному випадку.

Відповідно до п.138.3.3 Податкового Кодексу України МНМА відносяться до 11 групи основних засобів та інших необоротних активів, для якої мінімально допустимі строки корисного використання у роках не встановлюються [32].

Так, віднесення предметів до малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА) або малоцінних швидкозношуваних предметів (МШП) може суттєво впливати на трудомісткість обліку та собівартість продукції. Це стає можливим завдяки значному вибору методів оцінки при списанні вартості цих предметів на витрати.

Віднесення об'єктів до МНМА або МШП дозволяє підприємствам обирати різні методи оцінки вартості, наприклад, у першому місяці використання об'єкта нараховувати часткову або повну амортизацію, або визначати термін служби та вартість об'єктів індивідуально. Це дає підприємствам можливість ефективно управляти собівартістю продукції, оптимізувати витрати та впливати на фінансові показники [44].

Зацікавленість у віднесенні більшої кількості предметів до МШП може впливати з бажання підприємства зменшити собівартість продукції, враховуючи специфіку та термін служби цих предметів. Однак важливо враховувати необхідність дотримання відповідних бухгалтерських стандартів та правил, а також уникати штучних занижень вартості для забезпечення достовірності фінансової звітності.

Згідно з Інструкцією про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій використовується рахунок 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети». Даний рахунок призначений для обліку та узагальнення інформації про наявність та рух малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП) у складі запасів [10]. МШП включає в себе предмети, які використовуються протягом одного року або операційного циклу, якщо він перевищує один рік, такі

як інструменти, господарський інвентар, спеціальне обладнання, спеціальний одяг і т.д.

Рахунок 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» відображає за дебетом первісну вартість придбаних (отриманих) або виготовлених МШП. За кредитом на цьому рахунку реєструється облікова вартість МШП, які виводяться в експлуатацію із списанням на рахунки обліку витрат, а також списання втрат і нестач внаслідок пошкодження таких предметів. З метою забезпечення ефективного контролю за рухом МШП у процесі експлуатації необхідно вести оперативний облік у кількісному вираженні.

Під час повернення з експлуатації МШП на склад, які придатні для подальшого використання, вони оприбутковуються за дебетом рахунку 22, а за кредитом - рахунку 71 "Інший операційний дохід". Детальний облік МШП ведеться за видами предметів у визначених групах, що відповідають потребам підприємства [34].

Аналітичний облік МШП здійснюється, розподіляючи їх за видами в межах однорідних груп, що встановлюються відповідно до потреб підприємства.

У Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку запасів вказані ще два критерії за якими можна визнати малоцінні та швидкозношувані предмети як активи. Перший критерій включає в себе перехід ризиків і вигод, пов'язаних із правом власності або повним господарським управлінням, на підприємство щодо придбаних запасів. Другий критерій включає в себе управління та контроль за малоцінними та швидкозношуваними предметами зі сторони підприємства [21]. Однак основним і єдиним критерієм для віднесення активів до малоцінних та швидкозношуваних предметів в бухгалтерському обліку залишається строк їх корисного використання:

До МШП, що використовуються підприємствами, для виконання робіт та забезпечення виробничого процесу звичайної операційної діяльності, можна віднести такі предмети, як:

- інструменти: викрутки, ножиці, ключі молотки, полотна ножові;
- запасні частини;

- дрібний господарський інвентар: відра, лопати;
- спецодяг та спецвзуття: костюми бавовняно-паперові, брезентові, гумові; куртки ватні та штани, чоботи гумові, жилети сигнальні;
- засоби індивідуального захисту: каски; рукавиці, респіратори.

Проте, основним критерієм включення предметів до складу малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП) є термін їх використання, який повинен складати не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він перевищує один рік. Операційний цикл означає період часу між придбанням МШП для використання в діяльності та отриманням коштів від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг, здійснених за допомогою цих МШП. Для визначення терміну корисного використання або експлуатації МШП рекомендується утворити відповідну комісію за рішенням керівника підприємства.

Стаття 8 Закону про охорону праці вимагає, щоб власник підприємства надавав своїм робітникам необхідні засоби індивідуального захисту безоплатно для виконання робіт, які передбачають використання таких засобів захисту. Витрати, пов'язані з охороною праці та здійснені підприємством, згідно з вимогами нормативно-правових актів, вважаються часткою господарської діяльності підприємства. Згідно зі статтею 165.1.9 Податкового Кодексу України, порядок забезпечення, перелік та терміни використання спеціального (включаючи формений) одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту встановлюються Кабінетом Міністрів України та/або галузевими нормативами для безкоштовної видачі працівникам [32].

Законодавство з питань бухгалтерського обліку не встановлює конкретні мінімальні чи максимальні значення для критеріїв малоцінності необоротних активів. Ураховуючи особливості власної діяльності та значущість витрат, головні бухгалтери та інші працівники в управлінні підприємства самостійно вирішують, яка повинна бути первісна вартість необоротних активів, щоб їх віднести до категорії "малоцінні". Такий критерій малоцінності рекомендується документувати в наказі про облікову політику. Співвідношення первісної

вартості необоротних матеріальних активів під час їх введення в експлуатацію з критерієм малоцінності сприяє встановленню єдиного підходу до класифікації основних засобів у бухгалтерському обліку підприємства.

У контексті податкового обліку, малоцінні необоротні матеріальні активи не вважаються основними засобами. Згідно зі статтею 14.1.138 Податкового кодексу України, основні засоби – це матеріальні активи, вартість яких перевищує 20000 гривень і що зазнають поступового зменшення вартості через фізичний або моральний знос, і строк очікуваного корисного використання цих активів перевищує один рік (або операційний цикл, якщо він триває більше року) [32].

Наприкінці 2021 року було прийнято Наказ Державної служби статистики України «Про скасування та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Державної служби статистики України, Міністерства статистики України та Державного комітету статистики України». Відповідно до нього втратив силу Наказ Міністерства статистики України від 22 травня 1996 року № 145 «Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів» [43].

Натомість це призвело до таких наслідків: для бюджетних установ, які суворо дотримуються типових форм, затверджених державними органами, жодних. Адже для них існують власні типові форми первинних документів: щодо ОЗ – наказ Міністерства фінансів України від 13.09.2016 р. № 818, щодо МШП та інших запасів – акт на списання, затверджений наказом Мінфіну від 23.01.2015 р. № 11 тощо.

Для підприємств приватного сектору раніше існувало право самостійно розробляти форми первинних документів для обліку (згідно з пунктом 2.7 Положення №88). Таким чином, ті, хто використовував стандартні форми раніше, можуть і надалі застосовувати їх. Або вони можуть перейти на самостійно розроблені форми замість скасованих. В будь-якому випадку, на наш погляд, рішення про те, за якою формою тепер вести первинний облік ОЗ та

запасів, варто зазначити у наказі про облікову політику (або, за потреби, внести до нього відповідні зміни).

Висновок до розділу 1

Отже, формування ринкових відносин в Україні змушує по-новому організувати облік малоцінних необоротних активів і малоцінних швидкозношуваних предметів. Зміни в законодавстві та стандартах бухгалтерського обліку дозволяють підприємствам вибирати методи оцінки вартості та ефективно управляти собівартістю продукції. Рахунок 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети" відіграє ключову роль у бухгалтерському обліку активів підприємств та організацій, забезпечуючи систематизацію інформації про наявність та рух цих об'єктів. Визначено, що до таких предметів належать ті, які використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу.

Класифікація МШП відіграє важливу роль на підприємстві оскільки правильна класифікація МШП визначає основні параметри для ефективного управління запасами та забезпечує точний облік цих активів на підприємстві. Тому нами запропоновано класифікацію МШП, яка дає змогу краще оцінити структуру, та виокремити напрями діяльності, які вимагають перегляду системи управління МШП.

Детально розглянуті процеси введення, експлуатації та повернення з експлуатації малоцінних необоротних матеріальних активів, а також виділені основні критерії визнання їх малоцінними. Також відзначено, що бухгалтерія має можливість самостійно визначати критерії малоцінності враховуючи особливості діяльності підприємства. Зазначено, що законодавство не встановлює конкретних мінімальних чи максимальних значень для цих критеріїв, але рекомендується документувати їх в наказі про облікову політику. Враховано також останнє змінення в законодавстві, пов'язане із скасуванням певних нормативних документів щодо обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК І АНАЛІЗ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ НА ВІТЧИЗНЯНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

2.1 Організація та задачі обліку і аналізу малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві в умовах ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД»

Підприємство ТОВ "СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД" зареєстрована 23.01.2020 за юридичною адресою Україна, Вінницька обл., Вінницький р-н, село Строїнці, вул.Аграрна, будинок 18А. Керівником підприємства є КРЕМПОВИЧ РУСЛАН ВАЛЕНТИНОВИЧ. Розмір статутного капіталу складає 1 000 000,00 грн.. На момент останнього оновлення даних 06.09.2023 стан організації - Не перебуває в процесі припинення. Для зручності сформував інформацію про підприємство у таблицю 2.1 на основі додатку А.

Основний напрямок діяльності підприємства "ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД»" відповідає коду за КВЕД (Класифікатор видів економічної діяльності) 01.24, що вказує на "Вирощування зерняткових і кісточкових фруктів".

Помимо основного напрямку, компанія також займається додатковими видами діяльності згідно з наступними кодами КВЕД:

01.11: Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

01.25: Вирощування ягід, горіхів, інших плодових дерев і чагарників.

01.61: Допоміжна діяльність у рослинництві.

01.63: Післяурожайна діяльність.

01.64: Оброблення насіння для відтворення.

46.21: Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин.

46.31: Оптова торгівля фруктами й овочами.

Це означає, що компанія здійснює різноманітну діяльність, пов'язану з сільським господарством, оптовою торгівлею, торгівлею фруктами та овочами, а також переробкою та консервуванням фруктів і овочів.

Таблиця 2.1 Інформація про ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД»

Параметр	Значення
Назва	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД»
ЄДРПОУ	43465681
Скорочена назва	ТОВ "СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД"
Організаційно-правова форма	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
Початок діяльності	23.10.2020
Основний напрямок діяльності	Вирощування зерняткових і кісточкових фруктів
Поточний стан	Діє
Офіційна адреса	Україна, 23340, Вінницька обл., Тиврівський р-н, село Строїнци, ВУЛИЦЯ 50-РІЧЧЯ ЖОВТНЯ, будинок 18 А
Контактні дані	+3809629880559; krasnitskiy_a_v@i.ua
Засновники	- КІНЦЕВИЙ БЕНЕФІЦІАРНИЙ ВЛАСНИК (КОНТРОЛЕР) - КУКУРУДЗА НАТАЛІЯ МИХАЙЛІВНА - КІНЦЕВИЙ БЕНЕФІЦІАРНИЙ ВЛАСНИК (КОНТРОЛЕР) - СТЕЦЮК АЛІНА ОЛЕКСАНДРІВНА - КІНЦЕВИЙ БЕНЕФІЦІАРНИЙ ВЛАСНИК (КОНТРОЛЕР) - ПОЛЩУК АНДРІЙ ЛЕОНІДОВИЧ.

Обсяг статутного капіталу ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД» (грн.): 1 000 000,00.

Розмір внеску до статутного капіталу є одним з важливих фінансових показників для будь-якої юридичної особи, такої як підприємство, компанія або організація. Він відображає фінансовий внесок членів або засновників у структуру фінансів цієї юридичної особи. Важливість розміру внеску до статутного капіталу полягає в наступних аспектах:

- **Фінансова стійкість:** Великий розмір внеску до статутного капіталу може свідчити про фінансову стійкість компанії. Він може бути використаний для покриття збитків у разі фінансових труднощів або для розвитку бізнесу.

- **Довіра інвесторів і кредиторів:** Великий статутний капітал може сприяти підвищенню довіри інвесторів і кредиторів до компанії. Це може зробити фірму більш привабливою для потенційних інвесторів та банків, що надають кредити.

• **Забезпечення зобов'язань:** Розмір статутного капіталу може використовуватися для забезпечення зобов'язань перед кредиторами, постачальниками та іншими стейкхолдерами. Він може служити як гарантія оплати боргів іншими активами компанії.

• **Управління діловими операціями:** Розмір статутного капіталу може впливати на здатність компанії розширювати свої ділові операції. Більший капітал може дозволити більші інвестиції у розвиток бізнесу та розширення ринків.

• **Законодавчі вимоги:** У багатьох юрисдикціях існують законодавчі вимоги щодо мінімального розміру статутного капіталу для реєстрації підприємства. Визначення величини статутного капіталу є важливим етапом у процесі створення компанії та її реєстрації.

• **Оцінка компанії:** Розмір статутного капіталу також може вплинути на оцінку компанії при продажу акцій чи покупці долі в бізнесі. Більший статутний капітал може свідчити про вищу вартість компанії.

Важливість розміру внеску до статутного капіталу підкреслює необхідність уважного фінансового планування та раціонального управління ресурсами компанії. Доцільно розглядати цей параметр разом з іншими фінансовими показниками для забезпечення стійкості і успішного розвитку бізнесу.

Перелік засновників юридичної особи ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД» включає такі особи:

1. КУКУРУДЗА Наталія Михайлівна
- Розмір внеску до статутного фонду: 330,000,00 грн
2. СТЕЦЮК Аліна Олександрівна
- Розмір внеску до статутного фонду: 340,000,00 грн
3. ПОЛЩУК Андрій Леонідович
- Розмір внеску до статутного фонду: 330,000,00 грн

Для наглядності побудуємо кругову діаграму на основі внесків до статутного фонду власниками (рисунок 2.1).

Ці особи є засновниками юридичної особи і мають важливий статутний статус у компанії. Кожен засновник вніс свій внесок до статутного капіталу та має визначену частку у власності, що вказує на їхній вплив на управління і прийняття рішень в компанії. Важливою є інформація про тип бенефіціарного володіння, яка може вказувати на ступінь контролю і впливу кожного засновника в юридичній особі.

Рисунок 2.1 Формування статутного капіталу

Звітність є важливою складовою фінансового управління для будь-якої організації чи підприємства. Вона дозволяє компанії та інвесторам отримувати інформацію про фінансовий стан і діяльність підприємства, щоб приймати обґрунтовані рішення [49].

Фінансова звітність є ключовим інструментом для прийняття рішень, а також засобом для зовнішньої звірки фінансів підприємства. Вона допомагає власникам, інвесторам, кредиторам та усім зацікавленим сторонам зрозуміти фінансовий стан компанії та її результати діяльності. Важливою є також вчасна та правильна складання фінансової звітності з дотриманням відповідних стандартів і вимог.

На основі фінансових звітностей підприємства ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД» за 2022 рік (додаток В), за 2021 рік (додаток Г) та за 2020 рік (додаток Д) виведемо головні показники для критичного аналізу (табл. 2.2). Звітність складена: у тисячах гривень. Форма звітності - малого підприємства.

Аналіз показників фінансової звітності за роки 2022, 2021 і 2020 допоможе нам зрозуміти тенденції та зміни в фінансовому стані підприємства.

Таблиця 2.2. Аналіз майна за складом АТ ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД» 2021-2022 рр.

Показники	На 31.12.2021	На 31.12.2022	Зміна
1. Усього майна тис. грн. в тому числі:	11 225,5	10 417,0	(808,5)
2. Необоротні активи (тис. грн.) в % до майна в тому числі:	2 721,4 24,25	2 801,5 26,90	80,1 2,65
3. Оборотні активи (тис. грн.) в % до майна	8 504,1 75,75	7 615,5 73,10	(888,6) (2,65)
3.1. Матеріальні оборотні активи (тис. грн.) в % до оборотних активів	4 516,7 53,11	6 343,9 83,30	1 791,7 30,19
3.2. Грошові кошти (тис. грн.) в % до оборотних активів	173 2,03	675,5 8,88	502,5 6,85
3.3. Дебіторська заборгованість (тис. грн.) в % до оборотних активів	3 456,6 40,65	365,5 4,80	(3 091,1) (35,85)
3.4. Інші оборотні активи в % до оборотних активів	357,9 4,20	230,6 3,02	(127,3) (1,18)

За результатами таблиці можна зробити декілька важливих висновків щодо фінансового стану підприємства на кінець 2021 та 2022 року:

- Усього майна: Загальний обсяг майна зменшився на 808,5 тис. грн., що може вказувати на певні фінансові труднощі або зміни в активах підприємства.

- Необоротні активи: За період збільшилися на 80,1 тис. грн. та становлять 26,90% від загального майна. Це може свідчити про інвестиції в основні засоби чи інші необоротні активи.

- Оборотні активи: Вони зменшилися на 888,6 тис. грн. та тепер складають 73,10% від загального майна. Зменшення може вказувати на зменшення ліквідності підприємства.

-Матеріальні оборотні активи: Суттєво збільшилися на 1 791,7 тис. грн. та становлять 83,30% від оборотних активів. Це може бути позитивним сигналом, оскільки може свідчити про зростання виробництва або розширення діяльності.

-Грошові кошти: Збільшилися на 502,5 тис. грн., що є позитивним, адже це може вказувати на покращення ліквідності.

-Дебіторська заборгованість: Суттєво зменшилася на 3 091,1 тис. грн., що може свідчити про покращення управління дебіторською заборгованістю або зменшення кредиторської заборгованості.

-Інші оборотні активи: Зменшилися на 127,3 тис. грн. і становлять 3,02% від оборотних активів.

Загальний аналіз таблиці вказує на те, що підприємство стикнулося зі змінами в ряді фінансових показників, але деякі позитивні тенденції, зокрема в області матеріальних оборотних активів та грошових коштів, можуть свідчити про певний ступінь стабільності і покращення фінансового стану.

Таблиця 2.3. Аналіз майна ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД» 2021-2022 рр. за джерелами

Показники	На 31.12.2021	На 31.12.2022	Зміна
1.Усього майна тис. грн. в тому числі:	11 225,5	10 417,0	(808,5)
2.Власний капітал (тис. грн) в % до майна	(2 799,4) (25)	(2 773,2) (26,6)	(26,2) (1,1)
3.Поточні зобов'язання (тис. грн.) в % до зобов'язань	14 024,9 125	13 190,2 126,6	(834,7) 1,1

На основі наданих показників можна зробити наступні висновки щодо фінансового стану підприємства на кінець 2021 та 2022 років:

-Усього майна: Загальний обсяг майна зменшився на 808,5 тис. грн. протягом року. Це може свідчити про зміни в активах підприємства або можливі фінансові труднощі.

-Власний капітал: Зменшився на 26,2 тис. грн. та становить -2 773,2 тис. грн. Відсоткове співвідношення до майна зросло з -25 до -26,6 відсотків. Зменшення власного капіталу може вказувати на втрати або заборгованість підприємства.

-Поточні зобов'язання: Зменшилися на 834,7 тис. грн. або 1,1%. Це може бути результатом ефективного управління зобов'язаннями або оптимізації поточних зобов'язань.

Загальною тенденцією є певне зниження майна та власного капіталу підприємства, що може бути ознакою фінансових труднощів. Однак ефективне управління зобов'язаннями, вказане зменшенням поточних зобов'язань, може свідчити про зусилля з оптимізації фінансового стану. Потрібно вдосконалити стратегії для відновлення власного капіталу та забезпечення стабільності фінансів підприємства.

2.2 Критичний аналіз Наказу про облікову політику

Управління фінансовою прозорістю та точністю передбачає використання унікальної облікової політики, що є комплексом внутрішньо визначених норм, процедур, стратегій та методик, спрямованих на систематизацію та регулювання процесів обліку та складання фінансової звітності. Цей набір принципів уточнює процедури визначення, класифікації, реєстрації, вимірювання, аналізу, використання і подання фінансових транзакцій організації.

Облікова політика охоплює широкий спектр аспектів, таких як методи визнання прибутків та витрат, об'єктивна оцінка вартості активів і зобов'язань, структура фінансової звітності, засоби розкриття інформації у фінансовій звітності, проведення інвентаризації, аналіз ризиків та багато інших факторів, що впливають на облік та фінансову звітність підприємства [48].

Наказ про облікову політику на підприємстві є ключовим документом, що регулює фінансовий облік і звітність на підприємстві. Важливість цього документа визначається декількома аспектами:

- Точність і надійність фінансової інформації: Наказ про облікову політику встановлює стандарти та методи обліку, що допомагають забезпечити точність та надійність фінансової інформації, яка використовується для прийняття управлінських рішень та представлення підприємства перед інвесторами та кредиторами.

- Дотримання законодавчих вимог: Наказ про облікову політику відповідає законодавчим вимогам щодо обліку та звітності. Його виконання зменшує ризик юридичних проблем, штрафів і санкцій.

- Стандартизація і спрощення процесів: Встановлення облікової політики спрощує процеси обліку на підприємстві, допомагає уніфікувати методи реєстрації фінансових операцій та забезпечує послідовність у фінансовому обліку.

- Довіра зацікавлених сторін: Дотримання облікової політики збільшує довіру інвесторів, кредиторів, клієнтів та постачальників до підприємства, що може позитивно позначитися на фінансовому стані та репутації організації.

- Управління ризиками: Наказ про облікову політику допомагає ідентифікувати та зменшувати ризики, пов'язані з фінансовими операціями. Він дозволяє підприємству краще прогнозувати та аналізувати фінансові ризики, що важливо для стабільного розвитку.

- Внутрішній контроль: Облікова політика є частиною внутрішнього контролю на підприємстві, допомагаючи забезпечити відповідність фінансових операцій встановленим стандартам та процедурам.

Облікова політика повинна відповідати вимогам міжнародних та національних стандартів обліку, а також враховувати особливості діяльності конкретного підприємства. Вона визначається керівництвом підприємства і може бути впроваджена в роботу після затвердження відповідними органами. Облікова політика служить для забезпечення консистентності та об'єктивності фінансової звітності організації і її порівняння з іншими підприємствами [7].

Узагальнюючи, Наказ про облікову політику визначає структуру та методи обліку, які використовуються на підприємстві, і відіграє важливу роль у

забезпеченні фінансової дисципліни, точності та відповідності законодавчим вимогам. Цей документ сприяє стабільному функціонуванню та розвитку організації, а також підвищує довіру зацікавлених сторін.

У додатку А представлено наказ №03-01/2022 по ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД» про облікову політику від 03.01.2022 та додаток Б – Наказ № 04-01/2021 про облікову політику від 04.01.2021.

Вона складається з 18 розділів, в яких зазначено інформацію про: організацію бухгалтерського обліку, документообіг, повноваження та підпис документів, первинний облік, інвентаризація, оцінка, податковий кодекс, управлінський облік, бухгалтерський облік, основні засоби, нематеріальні активи, запаси, дебіторська заборгованість, зобов'язання, інші активи та зобов'язання, оплата праці, доходи, витрати, заключні положення, додаток №1» Перелік посадових осіб, яким доручено отримувати та видавати матеріальні цінності», додаток №2, додаток №3 «Склад оціночної комісії для проведення приймання, списання, оцінки активів і зобов'язань» та додаток №4 «Строк корисного використання основних засобів та інших необоротних матеріальних активів».

Розглянувши та дослідивши Накази про облікову політику на підприємстві ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД» за 2022р. та 2021 р. виявлено наступні зміни (табл. 2.4. - витяг).

Отож, на нашу думку, зміни в обліковій політиці є позитивними. А саме:

- Створення оціночної комісії для проведення приймання, списання, оцінки активів і зобов'язань: В додатку №3 зазначено, що раніше була відсутня оціночна комісія для проведення приймання, списання і оцінки активів і зобов'язань. Однак, у 2022 році було створено таку комісію. Ця зміна також повинна бути відображена в обліковій політиці.

- Сформовано терміни користування основними засобами та іншими необоротними матеріальними активами: Додаток №4 вказує на сформовані терміни користування основними засобами та іншими необоротними

матеріальними активами, що означає, що тепер у обліковій політиці мають бути визначені і документовані ці терміни.

Таблиця 2.4. Зміни в обліковій політиці підприємства ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД» за період 2021-2022 рр.

Розділ	2021 р.	2022 р.	Зміни
Основні відомості і про товариство	Основні відомості про товариство. 0524586501 Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Строїнці, вул. 50-річчя Жовтня, 18	Основні відомості про товариство 0524555100 Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Строїнці, вул. Аграрна 18 А	Зміна території та юридичної адреси
5.Інвентаризація	5.3Інвентаризація основних засобів та об'єктів незавершеного будівництва проводиться один раз на три роки	5.3Інвентаризація основних засобів та об'єктів незавершеного будівництва проводиться один раз на рік	Зміна частоти проведення інвентаризації основних засобів та об'єктів незавершеного будівництва
Додаток №1	Перелік посадових осіб, яким доручено отримувати та видавати матеріальні цінності -Обліковець Схабовський М.А.	Перелік посадових осіб, яким доручено отримувати та видавати матеріальні цінності -Завідувач механічно-ремонтної майстерні Павлішен В.Б.	Зміна довірених осіб
Додаток №3	Відсутній	Склад оціночної комісії для проведення приймання, списання, оцінки активів і зобов'язань	Створення оціночної комісії для проведення приймання, списання, оцінки активів і зобов'язань
Додаток №4	Відсутній	Строк корисного використання основних засобів та інших необоротних матеріальних активів	Сформовано терміни користування основними засобами та іншими необоротними матеріальними активами

Для відповідності діючої облікової політики ТОВ вимогам вітчизняних нормативних актів і для оцінки, наскільки вона відповідає вимогам з відображення окремих об'єктів обліку та загальній діяльності, запропоновано провести експертну оцінку наказу про облікову політику (табл. 2.5).

Кінцевий результат – 49 балів з 60 можливих означає, що інформація щодо ведення господарського процесу в наказі про облікову політику розкрита на достатньому рівні, але потребує вдосконалення.

Таблиця 2.5 Експертна оцінка наказу про облікову політику

№	Критерій оцінки	Бал (1- 3)
1	Наявність основної інформації	3
2	Перелік загальнонаціональних нормативних документів, що регламентують оплату праці	3
3	Наявність чіткої структури тексту	3
4	Розкриття організації бухгалтерського обліку	3
5	Наявність документообігу щодо розрахунків з оплати праці	3
6	Розкриття форми обліку, робочого плану рахунків, форм первинних документів	2
7	Розкриття інформації щодо прав і обов'язків керівників, головного бухгалтера	2
8	Розкриття методів оцінки вибуття запасів	3
9	Розкриття критеріїв визнання активів та зобов'язань	3
10	Розкриття порядку обліку необоротних активів	3
11	Розкриття порядку обліку запасів	3
12	Розкриття інформації щодо класифікації активів та зобов'язань	2
13	Розкриття інформації щодо поточних виплат працівникам	1
14.	Розкриття інформації про обов'язкові внески	3
15.	Розкриття інформації про обов'язкові податки та збори	3
16.	Розкриття організації та ведення первинного, аналітичного, синтетичного обліку за видами активів, зобов'язань, капіталу	2
17	Розкриття порядку коригування помилок та змін в облікових політиці	1
18	Наявність підписів відповідальних осіб	3
19	Розкриття порядку організації внутрішньогосподарського контролю	1
20	Розкриття інформації про призначення відповідальних за складання і подання податкової звітності	2
Кінцева оцінка		46

Шкала оцінювання:

- 1 – відсутня інформація або не відповідає нормативним вимогам
- 2 – інформація розкрита неповно або не повністю відповідає нормативним вимогам
- 3 - інформація розкрита повно та повністю відповідає нормативним вимогам

Для збільшення балу в експертній оцінці наказу про облікову політику і підвищення загальної якості документа, можна розглянути такі можливі удосконалення:

1. Додати більше деталей та конкретної інформації щодо умов оплати праці, зарплат та інших складових витрат на персонал.
2. Деталізувати і розширити інформацію щодо критеріїв та методів класифікації активів та зобов'язань.
3. Розкриття інформації про обов'язкові внески: Поповнити цей розділ більш докладною інформацією щодо обов'язкових внесків, їхнього розрахунку та внесення.

4. Запропонувати більше деталей стосовно обов'язків і функцій осіб, відповідальних за податкову звітність.

5. Додати більше інформації щодо процедур і вимог для коригування помилок та змін в обліковій політиці.

Здійснення цих удосконалень допоможе збільшити загальний бал експертної оцінки наказу про облікову політику, покращити його якість та зробити його більш інформативним для зацікавлених сторін.

Варто зазначити, що в розділі 10 «Основні засоби» облікової політики ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД» представлена така інфорація:

- 10.2. До складу малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА) відносити матеріальні цінності, що призначаються для використання у господарській діяльності протягом періоду, який більше одного року з дати введення в експлуатацію таких матеріальних цінностей, та вартість яких не перевищує 20000 гривень.

- 10.7. Амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА) і бібліотечних фондів нараховується в першому місяці використання об'єкта у розмірі 100 відсотків його вартості.

У розділі 12 «Запаси»:

12.8 Малоцінні та швидкозношувані предмети обліковуються за первісною вартістю та списуються з балансу в разі встановлення непридатності для подальшого їх використання. Оперативний кількісний облік таких предметів ведеться за місцями їх експлуатації і відповідними матеріально-відповідальними особами протягом строку їх фактичного використання (до моменту їх повної ліквідації, списання з балансу). Малоцінні і швидкозношувані предмети вартістю до 100 грн. за одиницю при передачі їх в експлуатацію за балансом не враховуються (окрім приладів обліку та спецодягу).

Отож, підприємство має чітке розмежування між МШП та МНМА. Ці положення облікової політики вказують на специфіку обліку та амортизації малоцінних активів і предметів на підприємстві. Для кращого розуміння

фінансового стану та оптимізації управління активами та запасами, ці положення важливі для внутрішнього обліку та фінансового планування.

Проте, не вказано можливої максимальної вартості МШП. Пропонуємо вказати це важливе розмежування для ефективного використання малоцінних активів на підприємстві та правильності ведення обліку.

2.3 Оцінка та документальне оформлення операцій з малоцінними і швидкозношуваними предметами

МШП є особливим видом запасів (п. 6 НП(С)БО 9). Їх основні характеристики включають низьку вартість та короткий термін експлуатації, обмежений одним роком.

МШП обліковуються на рахунку 22 – за умови, що їх використання не перевищує одного року або нормального операційного циклу, якщо він триває більше року (згідно з Інструкцією № 291). В бухгалтерському обліку МШП відображаються в балансі за їхньою первісною вартістю (згідно з пунктом 8 НП(С)БО 9) [27].

Важливість вибору методу оцінки малоцінних та швидкозношуваних предметів під час надходження та списання на дату балансу важко переоцінити.

Здійснюючи раціональний вибір між цими методами, підприємство отримує можливість ефективно використовувати дані для створення прогнозів з використання запасів. Крім того, розрахунок вартості дозволяє підприємству посилити контроль за використанням найбільш дорогих видів запасів, шукати нових постачальників, створювати умови для виробництва певних видів запасів і збільшити обсяг запасів, вплив яких найбільше суттєвий на обсяг прибутку [5].

Оцінка МШП при надходженні залежно від шляхів, при списанні та на дату балансу схематично зображено на рисунку 2.2.

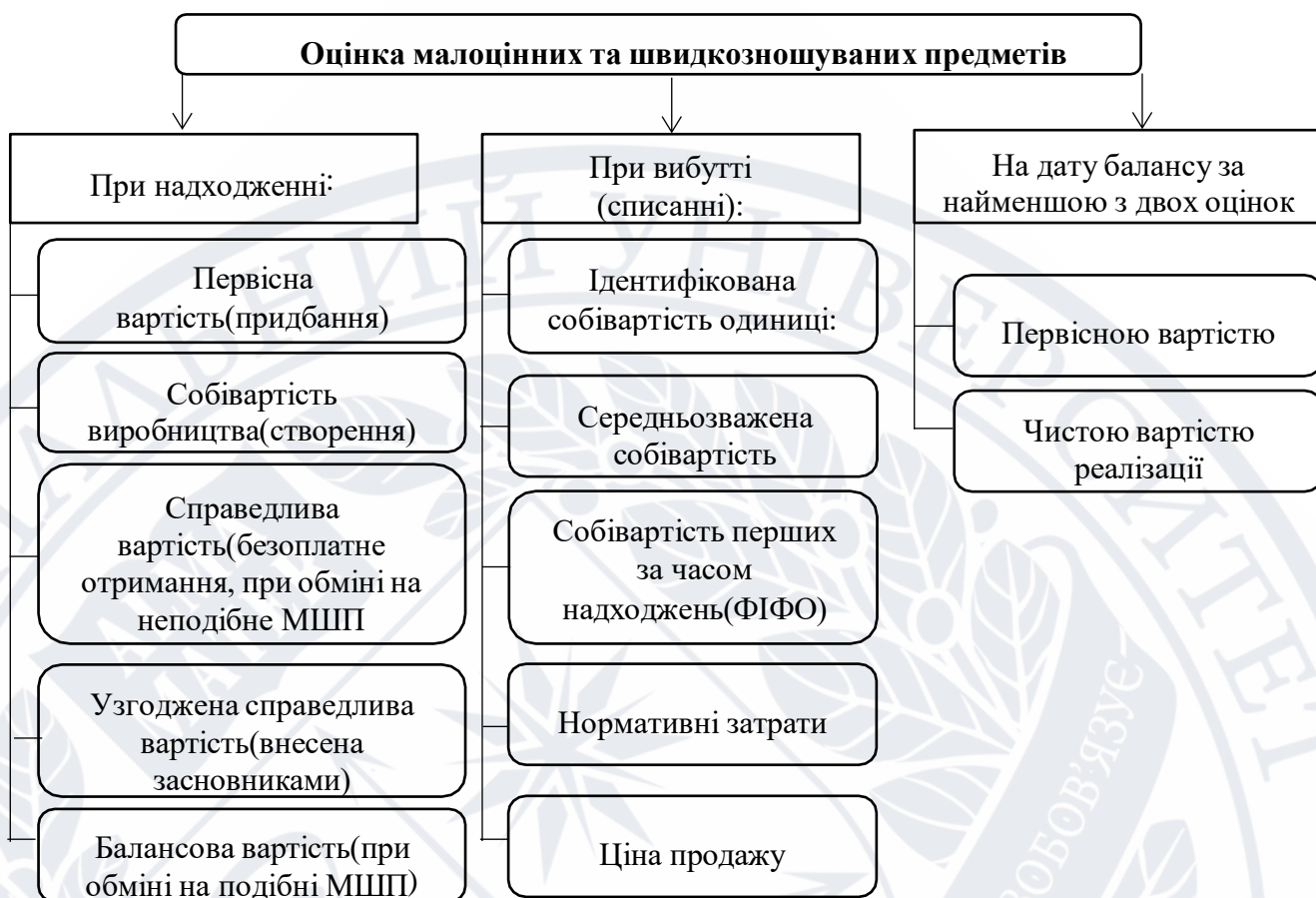

Рисунок 2.2 Оцінка малоцінних та швидкозношуваних предметів

Розглянемо як проводиться оцінка МШП при надходженні.

Оцінка запасів при надходженні є доволі актуальним питанням, тому кожен з наведених методів пропонуємо розглянути окремо. При придбанні запасів їх вартість оцінюється за первісною вартістю до якої включаються такі витрати: сума, що сплачується постачальнику, сума ввізного мита, сума непрямих податків, ТЗВ, вантажні роботи, витрати зі страхування ризиків із страхування транспортування та інші. При створенні МШП власними силами до собівартості виробництва включаємо: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, змінні загальновиробничі витрати та розподілені постійні загальновиробничі витрати. При безоплатному отриманні проводимо оцінку за справедливою (ринковою) вартістю.

Якщо запаси виступають внеском до статутного капіталу, то вони оцінюються за погодженою справедливою вартістю. При обміні на подібні МШП використовується балансова вартість переданих МШП, а при обміні на неподібні

МШП оцінюються за справедливою вартістю за вирахуванням грошових коштів та їх еквівалентів, що були передані під час обміну неподібних запасів[1].

Правильно заповнена первинна документація та організація обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів є найважливішими елементами, що забезпечують раціональне використання ресурсів та ефективне функціонування підприємства в цілому. Первинні документи при надходженні МШП та їх призначення відображені у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 Первинні документи з обліку МШП при надходженні

№ з/п	Назва первинного документа	Призначення первинного документа
1	Прибутковий ордер (М-4)	Для оприбуткування МШП, що надійшли від постачальників і не мають якісних та кількісних розбіжностей з документами постачальника
2	Акт про приймання матеріалів (М-7)	Для оприбуткування МШП, що мають кількісні та якісні розбіжності з даними супроводжувальних документів

Далі розглянемо як проводиться оцінка МШП при зберіганні.

При проведенні оцінки запасів на дату балансу необхідно використовувати найменшу з оцінок: за первісною вартістю або чистою вартістю реалізації. Визначення первісної вартості було надано при оцінці МШП при надходженні. Чистою вартістю реалізації називають – вартість реалізації за мінусом витрат при потенційному завершенні виробництва чи потенційній реалізації, цей показник найчастіше використовують при зменшенні ціни реалізації запасу на дату балансу або якщо рівень потенційних економічних вигід значно знизився [38].

У таблиці 2.7 наведено перелік первинних документів для обліку збереження МШП на підприємстві.

Для правильного вибору підприємством методу оцінки запасів при вибутті чи ліквідації необхідно звернути увагу на переваги і недоліки кожного з них. Метод ідентифікованої собівартості характеризується неабиякою точністю, що може сприяти швидкому аналізу руху запасів на підприємстві та ефективному пошуку резервів для зменшення витрат підприємства, натомість він є доволі

трудомістким, що в період бурхливого розвитку комп'ютерних програм не є вагомою проблемою.

Таблиця 2.7 Первинні документи з обліку МШП при зберіганні

№ з/п	Назва первинного документа	Призначення первинного документа
1	Картка складського обліку матеріалів (М-12)	Для оперативного обліку МШП у місцях їх зберігання
2	Відомість на поповнення постійного запасу інструментів (пристроїв) (МШ-1)	Для обліку зміни запасу інструментів (пристроїв) у інструментальних підрозділах підприємства, які застосовують методику підтримання постійного запасу оборотного фонду. На підставі зазначених відомостей вносяться зміни до карток складського обліку МШП в
3	Картка обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШ-2)	інструментальних коморах Для обліку МШП, виданих бригадам, цехам та окремим робітникам підприємства в індивідуальне користування. При поверненні на склад із експлуатації МШП знову
4	Особова картка обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв (МШ-6)	Для обліку спецодягу, спецвзуття та захисних засобів, виданих робітникам підприємства в індивідуальне користування за встановленими нормами
5	Відомість обліку видачі (повернення) спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв (МШ-7)	Для обліку прийнятих від працівників спецодягу та запобіжних пристроїв та повторної видачі їх у користування
6	Накладна вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (М-11)	Для оформлення відпуску МШП загального користування усередині підприємства

Підприємство також може проводити оцінку вартості МШП, що вибувають за методом середньозваженої собівартості, який відображає загальну ситуацію про об'єктивний рух запасів на підприємстві, він не рекомендований для застосування при наявності великої кількості запасів різної номенклатури та при високих темпах інфляції, оскільки при збільшенні ціни запасів в нових партіях корегується вартість запасів, що були придбані в попередніх партіях, відповідно середньозважена собівартість буде дещо менша, за ринкову вартість запасів і в свою чергу через зменшення обсягу витрат спричинить штучне збільшення прибутку та відповідно суму податку.

Метод ФІФО характеризується простотою використання, реальним відображенням вартості запасів в активі балансу. В економічній ситуації, що характеризується високою інфляцією показник доходів буде збережений за тому самому рівні, водночас витрати будуть зменшені, що спричинить збільшення відрахувань з податку на прибуток. Це буде зумовлено тим, що у виробництві будуть використовуватись запаси, що були придбані за низькою ціною, порівняно з ринковою на момент створення продукції [6].

Застосування на підприємстві методу нормативних витрат також є доволі актуальним, оскільки при використанні цього методу з'являється можливість оперативного аналізу ефективності використання запасів, та впливу відхилень від норм на питому вагу витрат на підприємстві, але цей метод характеризується високою трудомісткістю.

За ціною продажу оцінюються запаси переважно у підприємствах роздрібною торгівлі, він якомога точніше відображає реальну вартість наявних запасів та рекомендований до застосування підприємствам, що мають велику кількість товарів із мають схожі показники торгової націнки[39].

У таблиці 2.8 наведено перелік первинних документів для обіку вибуття МШП на підприємстві.

Таблиця 2.8 Первинні документи з обліку МШП при вибутті

№ з/п	Назва первинного документа	Призначення первинного документа
1	Акт вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШ-4)	Для оформлення факту псування, втрати або поломки МШП
2	Акт списання інструментів (пристроїв) і обмін їх на придатні (МШ-5)	Для оформлення списання інструментів, що стали непридатними для експлуатації
3	Акт списання малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШ-8)	Для оформлення списання морально та фізично застарілих МШП після завершення терміну їх використання

Інформація, що міститься в первинних документах про малоцінні та швидкозношувані предмети, консолідується у оборотних відомостях, які

використовуються для аналізу як за допомогою аналітичного, так і синтетичного обліку, з метою отримання зведених показників.

Існуюча сукупність форм первинної документації з обліку малоцінних та швидкозношувальних предметів створює можливість впровадження системи обліку, яка оптимально враховує розміри підприємства, його організаційну структуру та об'єктивні умови функціонування.

Отже, на підприємстві можуть надходити МШП, зберігатись та вибувати. Проаналізувавши кожен з наведених методів оцінки, можна зробити висновок щодо їх доцільності використання кожного з них в залежності від сукупності факторів, що впливають на підприємство, зокрема це можуть бути: рівень інфляції, обсяги та номенклатура запасів і товарів, рівень торговельної націнки на підприємстві, швидкість операційного циклу, віддаленість сировинної бази, наявність ризиків транспортування при співпраці із зарубіжними контрагентами, наявність актуальної матеріально-технічної бази (комп'ютерів, програм), специфіка діяльності підприємства, наявність можливостей самостійного виробництва МШП та інших факторів.

2.4 Синтетичний та аналітичний облік малоцінних та швидкозношуваних предметів

Усі дані про господарські операції відображуються в первинних документах, після чого їх потрібно згрупувати та узагальнити за об'єктами бухгалтерського обліку. На практиці цей процес здійснюється спочатку з великим ступенем деталізації групування, а потім поступово скорочується.

Наприклад, щомісяця на складі формується значна кількість первинних документів щодо надходження та вибуття запасів. Одночасно ця інформація групується окремо за кожним видом запасів. Для цього ведеться аналітичний облік, який включає в себе картки, на яких відображається залишок конкретного виду запасу та всі факти його надходження та вибуття [34].

Далі проводиться узагальнення для визначення оборотів та залишків за субрахунками рахунку 20 "Запаси", а потім загальних значень по цьому рахунку. Цей етап є синтетичним обліком.

Синтетичний облік наявності та обігу МШП здійснюється на рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети». Цей рахунок входить до групи рахунків господарських засобів, є основним, матеріальним та активним. Це прописано у робочому плані рахунків підприємства ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД» додаток Е.

Рахунок 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети" відображає за дебетом МШП, що були придбані або отримані, або виготовлені. При цьому вони відображаються за їхньою первісною вартістю. За кредитом на рахунку реєструється облікова вартість МШП, які виводяться в експлуатацію, при цьому здійснюється списання на рахунки обліку затрат. Також на рахунку фіксується списання нестач і втрат від псування цих предметів.

У таблиці 2.9 наведено приклади кореспонденцій рахунку 22 «МШП» за дебетом з кредитом рахунків та за кредитом з дебетом рахунків.

Таблиця 2.9 Рахунки з якими кореспондує рахунок 22 «МШП»

По дебету з кредитом рахунків	По кредиту з дебетом рахунків
23 «Виробництво»	15 «Капітальні інвестиції»
24 «Брак у виробництві»	23 «Виробництво»
26 «Готова продукція»	28 «Товари»
37 «Розрахунки з різними дебіторами»	37 «Розрахунки з різними дебіторами»
40 «Зареєстрований (пайовий) капітал»	39 «Розрахунки майбутніх періодів»
42 «Додатковий капітал»	42 «Додатковий капітал»
46 «Неоплачений капітал»	80 «Матеріальні витрати»
48 «Цільове фінансування та цільові надходження»	84 «Інші операційні витрати»
63 «Розрахунки з постачальниками та підрядчиками»	85 «Інші витрати»
64 «Розрахунки за податками та платежами»	91 «Загальновиробничі витрати»
68 «Розрахунки за іншими операціями»	92 «Адміністративні витрати»
71 «Інший операційний дохід»	93 «Витрати на збут»
74 «Інші доходи»	94 «Інші витрати операційної діяльності»

Сальдо рахунка 22 дебетове, вказує на вартість МШП, які залишаються на складі підприємства. Це сальдо відображається в складі статті "Виробничі запаси" у другому розділі активу балансу.

Звіт по проводках за певний період (Дт 221 Кт 631) на підприємстві використовується для внутрішнього обліку і звітності.

Для прикладу розглянемо частину такого звіту по проводкам за березень 2023р. (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 Звіт по проводках за Березень 2023р. Дт 221 Кт 631

Період	Документ	Аналітика Дт	Аналітика Кт	Дебет		Кредит	
				Рахунок	Сума	Рахунок	Сума
01.03.2023	Надходження товарів та послуг СС00-000078	Облн.НДС Кантовари Склад Контора	Ткачук В.В ФОП Ф1 Канцтовари, бланки	221	5611,89	631	5611,89
03.03.2023	Надходження товарів та послуг СС00-000047	Облн.НДС Герметик прокладка 60 г Склад Механічної майстерні	Нова Формула ТОВ Ф1 олива, ПММ	221	466,67	631	466,67
09.03.2023	Надходження товарів та послуг СС00-000056	Облн.НДС Рукавиці з латерсним покриттям Склад Механічної майстерні	Вінтехпостач ПП Ф1 Запчастини	221	562,32	631	562,32
13.03.2023	Надходження товарів та послуг СС00-000063	Облн.НДС Щітка по металу слюсарна Склад Механічної майстерні	Вінтехпостач ПП Ф1 Запчастини	221	83,37	631	83,37
29.03.2023	Надходження товарів та послуг СС00-000078	Облн.НДС Шурупокрут акумуляторний Склад Механічної майстерні	Вінтехпостач ПП Ф1 Запчастини	221	1495,42	631	1495,42
20.02.2023	Надходження товарів та послуг СС00-000078	Облн.НДС Акумуляторна батарея ВА-22 Склад механічної майстерні	Вінтехпостач ПП Ф1 Запчастини	221	1188,41	631	1188,41
31.03.2023	Надходження товарів та послуг СС00-000078	Облн.НДС Рукавички Склад механічної майстерні	Вінтехпостач ПП Ф1 Запчастини	221	325,8	361	325,8

Цей звіт містить інформацію про проведені фінансові операції протягом місяця березень і вказує наступне:

Дт 22: Ця частина звіту відображає суми грошових ресурсів, які були виведені з рахунку або витрачені на конкретні операції або придбання

підприємства протягом березня. Дебетні операції вказують на збільшення активів (грошових ресурсів).

Кт 631: Ця частина звіту вказує на суми грошових ресурсів, які були внесені на рахунок підприємства або отримані з конкретних операцій протягом березня. Кредитні операції вказують на збільшення зобов'язань або капіталу підприємства.

У таблиці 2.10 можемо побачити, що на 22 рахунок віднесли шуруповерт акумуляторний вартістю 1495,42 грн та акумуляторну батарею ВА-22 вартістю 1188,41 грн. Я вважаю, що ці знаряддя праці будуть використовуватись більше одного року або операційного циклу. Тому їх варто оприбуткувати на 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи» згідно з робочим планом рахунку (додаток Е).

Звіт по проводках допомагає керівництву і фінансовим аналітикам відстежувати фінансовий стан підприємства, контролювати рух коштів, аналізувати витрати та доходи. Він також використовується для складання фінансової звітності та внутрішнього обліку. Звітність про проводки дозволяє переконатися, що фінансові операції виконуються відповідно до плану та вимог законодавства.

Також розглянемо звіт по проводкам за травень 2023 р. Дт233 Кт 221 (табл. 2.11).

Звіт по проводках за травень 2023 року (Дт 233 Кт 221) на підприємстві використовується для внутрішнього обліку та звітності, як і раніше вказано. Завдяки цьому звіту, підприємство відстежує та документує фінансові операції, які відбулися протягом травня 2023 року, з конкретним розподілом на наступні частини:

Дт 233: Ця частина звіту вказує на суми грошових ресурсів або інших активів, які були виведені з рахунку підприємства або витрачені на конкретні операції або придбання в травні 2023 року. Дебетні операції вказують на збільшення активів або зменшення зобов'язань або капіталу.

Кт 221: Ця частина звіту вказує на суми грошових ресурсів або інших активів, які були внесені на рахунок підприємства або отримані з конкретних операцій протягом травня 2023 року. Кредитні операції вказують на збільшення зобов'язань або капіталу підприємства.

Таблиця 2.11 Звіт по проводках за Травень 2023р. Дт 233 Кт 221

Період	Документ	Аналітика Дт	Аналітика Кт	Дебет		Кредит	
				Рахунок	Сума	Рахунок	Сума
31.05.2023	Списання товарів СС00-000012 Списані ТМЦ	Облн.НДС Мех.майстерня Запчастини Прямі вироб.в итрати:ремонт ОЗ	Облн.НДС Прокладка поддона Склад Механічної майстерні	233	229,77	221	229,77
31.05.2023	Списання товарів СС00-000012 Списані ТМЦ	Облн.НДС Мех.майстерня Запчастини Прямі вироб.в итрати:ремонт ОЗ	Облн.НДС Рукавиці Механічної майстерні	233	800,00	221	800,00
31.05.2023	Списання товарів СС00-000012 Списані ТМЦ	Облн.НДС Мех.майстерня Запчастини Прямі вироб.в итрати:ремонт ОЗ	Облн.НДС Рукавиці-краги Склад Механічної майстерні	233	330,00	221	330,00
31.05.2023	Списання товарів СС00-000012 Списані ТМЦ	Облн.НДС Мех.майстерня Запчастини Прямі вироб.в итрати:ремонт ОЗ	Облн.НДС Ущільнення рез поддона Склад Механічної майстерні	233	123,13	221	123,13
31.05.2023	Списання товарів СС00-000012 Списані ТМЦ	Облн.НДС Мех.майстерня Запчастини Прямі вироб.в итрати:ремонт ОЗ	Облн.НДС Холодна зварка Склад Механічної майстерні	233	70,36	221	70,36
31.05.2023	Списання товарів СС00-000012 Списані ТМЦ	Облн.НДС Мех.майстерня Запчастини Прямі вироб.в итрати:ремонт ОЗ	Облн.НДС Шплінт 5x5мм Склад Механічної майстерні	233	71,52	221	71,52
31.05.2023	Списання товарів СС00-000012 Списані ТМЦ	Облн.НДС Мех.майстерня Запчастини Прямі вироб.в итрати:ремонт ОЗ	Облн.НДС Герметик Склад Механічної майстерні	233	87,05	221	87,05
					1711,83		1711,83

Поданий звіт представляє інформацію про проведені фінансові операції на підприємстві у травні 2023 року, де Дт (Дебет) та Кт (Кредит) вказують на облікові рухи коштів або активів на рахунках.

Основні результати аналізу звіту:

- Всі проводки відносяться до рахунку СС00-000012 (Списання товарів).

- Всі проводки стосуються списання товарів ТМЦ (товари, матеріали та обладнання) з рахунку. Зазвичай це означає, що ці матеріали були використані або спожиті в операціях підприємства.

- Підприємство списало різні види ТМЦ, такі як рукавиці, рукавиці-краги, ущільнення рез поддона, холодна зварка, шплінти та герметик, що вказує на різноманітність матеріалів, які використовуються в механічній майстерні.

- Звіт показує, що загальна сума списання товарів у травні 2023 року становить 1711,83 одиниці валюти (сума Дт і Кт однакова), що вказує на те, що фінансові операції в рахунку СС00-000012 були збалансовані.

Звіт допомагає підприємству відстежувати витрати на матеріали та обладнання, що використовуються в механічній майстерні, і забезпечує правильний фінансовий облік цих операцій.

Також на підприємстві кожного місяця формуються зведені проводки (додаток Ж). Зведені проводки є важливим інструментом для фінансового управління та прийняття рішень на підприємстві. Вони надають звітність та контроль, сприяють аналізу фінансів та забезпечують відповідність законодавству та стандартам обліку і звітності.

Зведені проводки за місяць важливі для:

- Складання фінансової звітності.
- Фінансового контролю та уникнення помилок.
- Фінансового аналізу та стратегічних рішень.
- Складання податкових звітів.
- Планування та бюджетування.
- Аудиту та перевірки.
- Внутрішнього контролю і управління ризиками на підприємстві.

Сутність аналітичного бухгалтерського обліку МШП полягає в тому, що для кожного конкретного виду матеріальних цінностей створюється окремий аналітичний рахунок. На цьому рахунку об'єкти обліку відображаються за їх кількістю (в одиницях виміру) та загальною вартістю (за встановленою системою

оцінки) [12]. На рисунку 2.3 зображено варіант ведення аналітичного обліку МШП.

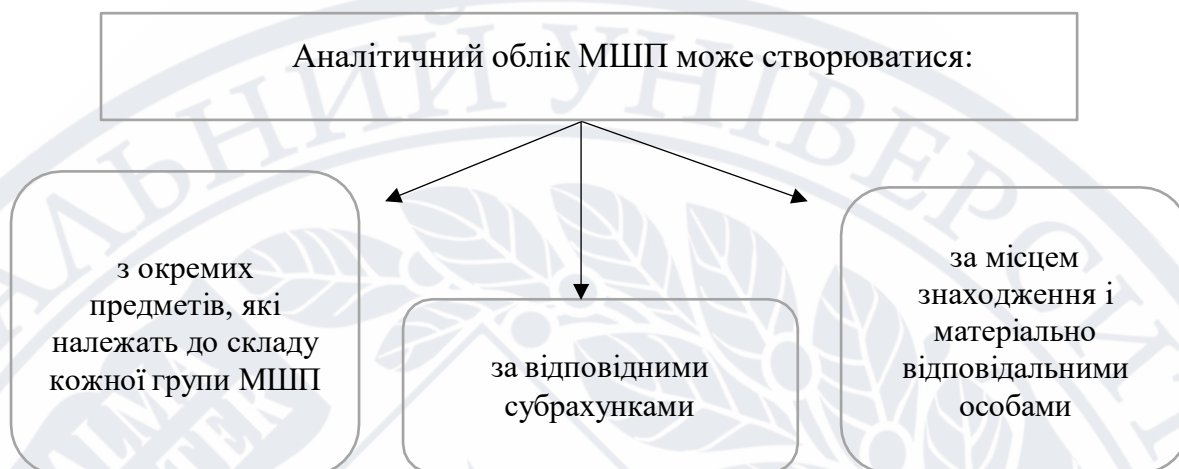

Рисунок 2.3 Ведення аналітичного обліку МШП

Згідно з Наказом про облікову політику на базовому підприємстві (додаток А) одиницею обліку запасів потрібно вважати кожне найменування. Аналітичний облік МШП ведеться за місцями зберігання і знаходження.

Аналітичні рахунки поділяються за місцями зберігання. Згідно з визначеними на підприємстві категоріями матеріальних цінностей, інформація, що стосується аналітичних рахунків, консолідується в оборотних відомостях.

Дослідивши оборотно-сальдові відомості по рахунку 221 за місяцями (додаток И) , та обороти рахунку 221 за місяцями (додаток К) можна помітити, що взагалі виду МШП повторюються. Тому для більшої деталізації та відповідності синтетичного та аналітичного обліку пропоную розширити робочий план рахунків саме для рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношуванні предмети» (табл. 2.12).

Врахування високої деталізації робочого плану рахунків сприятиме отриманню інформації щодо наявності та руху малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві швидше та з більшою точністю.

Таблиця 2.12 Рекомендовані субрахунки рахунку 22 «МШП»

<i>Рахунок</i>	<i>Назва рахунку</i>	<i>Субрахунок 1 порядку</i>	<i>Назва субрахунку</i>	<i>Субрахунок 2 порядку</i>	<i>Назва субрахунку</i>
1	2	3	4	5	6
22	Малоцінні та швидкозношувані предмети	2201	Запчастини для ремонту ОЗ	22011	Холодна зварка
				22012	Герметик
				22012	Щітка по металу слюсарна
				...	тощо
		2202	Інструменти	22021	Молотки
				22022	Пласкогубці
				22023	Викрутки
				...	тощо
		2203	Канцтовари	22031	Папір
				22032	Скотч
				22033	Ручки
				...	тощо
		2204	Спеціальний одяг	22041	Чоботи гумові
				22042	Рукавці х/б
				22043	Рукавиці латекс
				...	тощо

МШП можуть оприбутковуватися у результаті:

- надходження від постачальників;
- виготовлення власними силами;
- внесення засновниками;
- безоплатного одержання;
- обмін.

Операції з оприбуткування, передачі в експлуатацію та вибуття МШП оформляються документами, затвердженими наказом Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів» від 22.05.1996 р. №145. При цьому поряд з типовими формами з обліку МШП застосовують форми для обліку виробничих запасів [18].

Розглянемо більш детально, які господарські операції можуть відбуватись на підприємстві пов'язані із надходженням МШП. Типова кореспонденція представлена у таблиці 2.13.

Табл. 2.13 Типова кореспонденція надходження МШП

№	Господарська операція	Первинні документи	Дт	Кт	Сума
Придбання МШП					
1	Підприємство придбало канцелярські товари	накладна	22	631	600,00
2	Відображено податковий кредит з ПДВ (до та після реєстрації податкової накладної постачальником)	накладна	644	631	120,00
		zareєстрована податкова накладна	641	644	120,00
3	Здійснена оплата придбаних канцелярських товарів	платіжне доручення, банківська виписка	631	311	720,00
Придбання МШП через підзвітну особу					
1	Здійснена оплата канцелярських товарів через корпоративну картку	банківська виписка	372	313	720,00
2	Підзвітна особа після повернення надала авансовий звіт та накладну на придбані канцелярські товари	накладна, авансовий звіт	22	372	600,00
3	Відображена сума сплаченого ПДВ	податкова накладна, авансовий звіт	644	372	120,00
4	Відображено податковий кредит з ПДВ після реєстрації податкової накладної постачальником		641	644	120,00

Придбання МШП. Згідно зі стандартами НП(С)БО 9, придбані (отримані) МШП включаються до балансу підприємства за їхньою первісною вартістю. Послуги з перевезення придбаних МШП також враховуються та включаються до їхньої первісної вартості.

Оприбуткування МШП, отриманих з інших джерел або виготовлених власними силами: У бухгалтерському обліку оприбуткування МШП, які надійшли від інших джерел або були виготовлені власними силами, відображається шляхом зарахування їх на рахунок 22 (Малоцінні та швидкозношувані предмети) за дебетом та рахунок 23 (Виробництво) за кредитом. Це стосується вартості інструментів, пристосувань та інших предметів, виготовлених у власному виробництві підприємства.;

Безкоштовне отримання МШП. МШП, які підприємство отримує безоплатно, відображаються в бухгалтерському обліку відповідно до вимог

НП(С)БО 9. Первісна вартість таких МШП визначається як їхня справедлива вартість, враховуючи транспортні та супровідні витрати, передбачені зазначеним стандартом [45].

Отримані безоплатно МШП відображаються в складі інших доходів у рахунку 745 "Доходи від безоплатно отриманих активів" за звітний період. Подана інформація дозволяє належним чином врахувати вартість таких предметів та їх вплив на фінансові результати підприємства.

На рисунку 2.4 зображено декілька основних причинами списання МШП.

Рисунок 2.4 Причини списання МШП

Передача в експлуатацію. Відповідно до НП(С)БО 9, коли малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП) вводяться в експлуатацію, їхня вартість виключається із складу активів підприємства, а отже, списується з балансу. Процедура списання вартості запасів може бути здійснена за допомогою одного з методів оцінки, запропонованих у НП(С)БО 9:

Метод ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;

- Метод середньозваженої собівартості;
- Метод нормативних витрат;
- Метод ціни продажів;
- Метод ФІФО.

Згідно з Наказом про облікову політику на базовому підприємстві для списання вартості запасів використовується метод середньозваженої собівартості.

Реалізація МШП. Щодо реалізації малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП), план рахунків передбачає використання субрахунку 712 "Дохід від реалізації інших оборотних активів" для відображення доходу від їх реалізації. Сума доходу, отримана від реалізації МШП (без суми ПДВ), списується на фінансовий результат проводкою: Дт 712, Кт 791.

Інвентаризація МШП. Щодо інвентаризації МШП, для забезпечення достовірності даних бухгалтерського та фінансового обліку, підприємство повинно проводити інвентаризацію активів та зобов'язань. Під час інвентаризації перевіряється та документально підтверджується наявність, стан та оцінка цих активів, включаючи МШП [18].

На даному підприємстві створена постійно діюча інвентаризаційна комісія (додаток Л).

На підставі інвентаризаційного опису запасів (додаток М) бачимо, що 1 листопада 2022 р. була розпочата інвентаризація запасів. Відповідно 1 листопада 2022 р. закінчена.

За результатами інвентаризації бачимо, що:

- Кількість порядкових номерів – 17
- Загальна кількість одиниць (фактично) – 36 шт.
- Вартість фактична – 10195,44 грн
- Загальна кількість одиниць за даними бухгалтерського обліку – 36 шт.
- Вартість за даними бухгалтерського обліку – 10195,44 грн

Нестач чи надлишку не виявлено. Тому можемо зробити висновок, що на підприємстві правильно організовано облік МШП.

Висновок до розділу 2

Загальний огляд фінансового стану свідчить про зміни в ряді фінансових показників на підприємстві. Деякі позитивні тенденції, зокрема в матеріальних оборотних активах та грошових коштах, можуть свідчити про ступінь стабільності та покращення фінансового стану.

Проведено аналіз синтетичного та аналітичного обліку. Використання аналітичного обліку має на меті контроль за зберіганням та рухом матеріальних цінностей, порівняння з даними складського обліку та підготовку до інвентаризації. Синтетичний облік МШП є важливим для контролю витрат та формування фінансових звітів.

Підприємство має чітке розмежування між МШП та МНМА. Ці положення облікової політики вказують на специфіку обліку та амортизації малоцінних активів і предметів на підприємстві. Для кращого розуміння фінансового стану та оптимізації управління активами та запасами, ці положення важливі для внутрішнього обліку та фінансового планування.

Проте, не вказано можливої максимальної вартості МШП. Пропонуємо вказати це важливе розмежування для ефективного використання малоцінних активів на підприємстві та правильності ведення обліку.

У даному розділі доповнено робочий план рахунків субрахунками до рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувальні предмети»: 223 «Запчастини для ремонту ОЗ», 224 «Інструменти», 225 «Канцтовари», 226 «Спеціальний одяг».

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АНАЛІЗУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОСУВАННИХ ПРЕДМЕТІВ

3.1 Удосконалення організації та методики аналізу наявності та руху малоцінних та швидкозношуваних предметів

У сучасному бізнес-середовищі ефективне управління ресурсами підприємства визначається не лише стратегічним плануванням, але і системою контролю за ключовими елементами, такими як малоцінні та швидкозношувані предмети. Ці об'єкти грають важливу роль у виробничому процесі та впливають на фінансовий стан підприємства. З метою оптимізації управління та максимізації використання МШП, важливим є постійний аналіз їхньої наявності та руху.

В даному контексті, покращення організації та методів аналізу МШП визначається як ключове завдання для підприємств з орієнтацією на досягнення ефективного використання цих ресурсів. Нижче наведено інформацію щодо можливих шляхів удосконалення методів аналізу наявності та руху МШП, яка буде корисною для підприємств у процесі вдосконалення управління матеріальними цінностями та підвищення продуктивності виробничого процесу.

- Удосконалення організації та методики аналізу наявності та руху малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП) є важливим етапом в ефективному управлінні ресурсами підприємства. Для досягнення цієї мети можна впроваджувати такі підходи:

- Вдосконалення системи обліку: Запровадження сучасних інформаційних систем, які дозволяють автоматизувати процеси обліку та контролю за МШП, що сприяє швидшому та точнішому аналізу наявності та руху цих предметів.

- Стандартизація процедур: Розробка стандартів та процедур для оцінки та класифікації МШП, що дозволяє однозначно визначити їхню вартість, строк служби та інші характеристики.

- Впровадження аналітичного обліку: Використання аналітичного обліку для детального вивчення кожного виду МШП, контролю за їх рухом та визначення оптимальних стратегій управління ними.

- Оптимізація інвентаризації: Покращення процесу інвентаризації МШП за допомогою новітніх технологій, що дозволяють швидше та точніше визначати наявність та стан цих предметів.

- Навчання та розвиток персоналу: Забезпечення персоналу необхідними знаннями та навичками для ефективного впровадження удосконалених методик аналізу та управління МШП.

Ці кроки спрямовані на створення ефективної системи управління МШП, що дозволить підприємству оптимізувати витрати, зменшити ризики та підвищити загальну продуктивність.

Ліквідність та платоспроможність є важливими якісними характеристиками фінансового стану підприємства. В основі ліквідності та платоспроможності лежить здатність активів перетворюватись в грошову форму. Залежно від цього всі активи прийнято ділити на наступні групи:

- абсолютно ліквідні активи (грошові кошти та їх еквіваленти), так як вони завжди готові до виконання платежів;
- добре ліквідні активи (короткострокові фінансові інвестиції, дебіторська заборгованість);
- найменш ліквідні активи (запаси);
- важко ліквідні активи (необоротні, довгострокові активи: для їх реалізації з огляду на їх високу вартість необхідний пошук специфічного покупця) [30].

У значній мірі ліквідність та платоспроможність зумовлюється наявністю у підприємства *робочого капіталу*.

Робочий капітал = Оборотні активи – Поточні зобов'язання

Для забезпечення нормального функціонування підприємства важливо, щоб сума оборотних активів завжди перевищувала обсяг поточних зобов'язань; інакше виникає ризик неповного або несвоєчасного погашення зобов'язань.

Іншими словами, підприємство повинно постійно забезпечувати наявність робочого капіталу.

Позитивним вважається збільшення робочого капіталу. У практиці підприємств можливі як ситуації з наявністю робочого капіталу, так і його відсутність чи негативне значення. Це може призводити до ситуації, коли необоротні активи фінансуються за рахунок засобів поточних зобов'язань, що суперечить їхній природі, оскільки необоротні активи використовуються протягом більше року, а поточні зобов'язання - це зобов'язання, які повинні бути погашені протягом року [39].

У таблиці 3.1 зображено склад активів і пасивів ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД» 2021-2022 рр. (тис. грн). На основі цих даних проведемо розрахунки.

Робочий капітал за 2021 р. = 8 504,1 - 14 024,9 = - 5 520,8 (тис. грн)

Робочий капітал за 2022 р. = 7 615,5 - 13 190,2 = - 5 574,7 (тис. грн)

Таблиця 3.1 Склад активів і пасивів ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД» 2021-2022 рр. (тис. грн)

Активи	2021 р.	2022 р.	Пасиви	2021 р.	2022 р.
Необоротні активи	2 721,4	2 801,5	Власний капітал	(2799,4)	(2 773,2)
Оборотні активи	8 504,1	7 615,5	Поточні зобов'язання	14 024,9	13 190,2
Усього	11 225,5	10 417,0	Усього	11 225,5	10 417,0

Однак, в даному випадку, спостерігається від'ємний робочий капітал для обох років, що може свідчити про фінансові труднощі, такі як недостатність оборотних активів для покриття поточних зобов'язань. Це може потребувати уваги та коригувань в управлінні фінансами для покращення платоспроможності та ліквідності підприємства.

Варто зазначити, що на початку 2020 року зобов'язання склали 0 тис. грн у зв'язку з реорганізацією підприємства. Відповідно власний капітал набуває від'ємного значення через нерозподілений прибуток(непокриті збитки).

Коефіцієнт ліквідності:

а) Коефіцієнт абсолютної ліквідності = $\frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Поточні зобов'язання}}$

за 2021 р. = $173/14\ 024,9 = 0,01$

за 2022 р. = $675,5/13\ 190,2 = 0,05$

б) Коефіцієнт проміжного покриття = $\frac{\text{Грошові кошти} + \text{Короткострокові фінансові інвестиції} + \text{Дебітори}}{\text{Поточні зобов'язання}}$

за 2021 р. = $(173 + 3\ 456,6) / 14\ 024,9 = 0,26$

за 2022 р. = $(675,5 + 317,7) / 13\ 190,2 = 0,07$

в) Коефіцієнт загальної ліквідності = $\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$

за 2021 р. = $8\ 504,1/14\ 024,9 = 0,61$

за 2022 р. = $7\ 615,5/13\ 190,2 = 0,58$

Таблиця 3.2 Аналіз ліквідності АТ ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД» 2021-2022 рр.

Показники	31.12.2021	31.12.2022	Відхилення
1. Оборотні активи - всього, тис. грн.	8 504,1	7 615,5	(888,6)
в тому числі:	173		
а) грошові засоби та еквіваленти		675,5	502,5
б) дебіторська заборгованість	3 456,6	365,5	(3 091,1)
2. Поточні зобов'язання, тис. грн.	14 024,9	13 190,2	(834,7)
3. Довготермінові зобов'язання, тис. грн.	-	-	-
4. Робочий капітал, тис. грн.	(5 520,8)	(5 574,7)	(53,9)
5. Коефіцієнти ліквідності:			
а) коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,05	0,04
б) коефіцієнт проміжного покриття	0,26	0,07	(0,19)
в) коефіцієнт загальної ліквідності	0,61	0,58	(0,03)

Аналіз показників фінансового стану підприємства за період 31.12.2021 і 31.12.2022 рр. вказує на деякі негативні тенденції.

- Оборотні активи: відбулося зменшення оборотних активів на 888,6 тис. грн., основною причиною якого є суттєвий зменшення дебіторської заборгованості на 3 091,1 тис. грн. Грошові засоби та еквіваленти також зменшилися на 173 тис. грн.

- Поточні зобов'язання: зменшення поточних зобов'язань на 834,7 тис. грн., що може свідчити про ефективне управління пасивами підприємства.

- Довготермінові зобов'язання: немає інформації про довготермінові зобов'язання, що може вказувати на відсутність або їх невеликий обсяг.

- Робочий капітал: від'ємний робочий капітал залишається на високому рівні, збільшившись на 53,9 тис. грн. Це свідчить про можливі труднощі в платіжній здатності та ліквідності.

- Коефіцієнти ліквідності:

Коефіцієнт абсолютної ліквідності зросли, що є позитивним сигналом.

Коефіцієнт проміжного покриття зменшився, вказуючи на зменшення спроможності погашення зобов'язань за короткостроковими засобами.

Зниження коефіцієнта загальної ліквідності на 0,03 вказує на меншу здатність покривати короткострокові зобов'язання за рахунок всіх оборотних активів.

Отже, підприємство має проблеми з ліквідністю, оскільки від'ємний робочий капітал та зменшення дебіторської заборгованості можуть вказувати на труднощі в операційній діяльності та нестабільність фінансового стану. Зменшення коефіцієнта загальної ліквідності також є важливим аспектом, на який слід звернути увагу для покращення фінансової стійкості підприємства.

Рентабельність активів:

Рентабельність активів = Чистий прибуток (Чистий збиток) / Середньорічна сума активів * 100%

Середньорічна сума активів = Сума активів на початок року / 2 + Сума активів на кінець року / 2

Середньорічна сума активів за 2021 р. = $14\,460,3/2 + 11\,225,5/2 = 12\,842,9$

Середньорічна сума активів за 2022 р. = $11\,225,5/2 + 10\,417/2 = 10\,821,2$

Рентабельність активів за 2021 р. = $-3\,821,8/12\,842,9 * 100\% = -29,5\%$

Рентабельність активів за 2022 р. = $26,2/10\,821,2 * 100\% = 0,24\%$

Отже, середньорічна сума активів підприємства зменшилася з 2021 р. на 2021,7 тис. грн. або приблизно на 15%. Це може свідчити про оптимізацію активів або можливі труднощі в діяльності підприємства.

Рентабельність активів підприємства суттєво змінилася з негативного значення -29,5% у 2021 р. до позитивного значення 0,24% у 2022 р.

Позитивна рентабельність активів у 2022 р. може вказувати на покращення ефективності використання активів та оптимізацію діяльності, але слід звертати увагу на динаміку та інші фактори, які впливають на фінансовий стан.

Тестування системи внутрішнього контролю для малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП) важливо для забезпечення точності обліку, зменшення ризику втрат та нестач, а також дотримання правил та стандартів. Це дозволяє підприємствам ефективно управляти ресурсами, забезпечуючи їх оптимальне використання, та забезпечує інформаційну безпеку для захисту конфіденційної інформації. Тестування також виявляє можливі шляхи оптимізації та допомагає впевнитися у достовірності фінансової звітності та відповідності юридичним та податковим вимогам. Проведення тестів є ключовим етапом для забезпечення ефективного управління МШП на підприємстві [47].

У таблиці 3.3 зображено запропонований тест системи внутрішнього контролю МШП. Надані запитання відносяться до оцінки і аналізу контролю та процедур управління матеріальними запасами (МШП) на підприємстві. Вони спрямовані на визначення ефективності та належності обліку, зберігання та використання МШП.

Також на підприємстві ні разу не проводилась аудиторська перевірка. Ми вважаємо, що проведення аудиту на підприємстві є важливим інструментом для досягнення прозорості та приваблення нових клієнтів.

Ось чому це важливо:

Довіра клієнтів: Аудит підтверджує надійність фінансової інформації та ділової практики підприємства. Це допомагає збудувати довіру серед потенційних та існуючих клієнтів.

Прозорість: Аудит показує, що підприємство готове до зовнішнього нагляду і контролю. Це свідчить про відкритість та чесність ведення бізнесу.

Відповідність стандартам: Проведення аудиту допомагає переконатися, що підприємство відповідає законодавству та стандартам обліку і звітності. Це особливо важливо для клієнтів, які дотримуються високих стандартів.

Таблиця 3.3 Тест системи внутрішнього контролю МШП - робочий документ

Складові СВК	Зміст	Варіанти відповідей		
		Так	Ні	Немає відповіді
Середовище контролю	Чи розроблений наказ про облікову політику в частині рахунків щодо МШП?			
	Чи відображені в обліковій політиці методи оцінки і обліку на рахунках запасів?			
	Чи закріплені МШП, що знаходяться на складі і в експлуатації, за особами, відповідальними за їх зберігання і використання?			
	Чи наявні правильно оформлені договори про матеріальну відповідальність матеріально відповідальних осіб?			
	Чи є служба внутрішнього аудиту, ревізійна комісія, постійно діюча інвентаризаційна комісія?			
Заходи контролю	Чи проводиться перевірка на правильність оцінки і обліку МШП ?			
	Чи виявлені у звітному періоді факти крадіжки та псування МШП?			
	Чи проводиться контроль за фактами списань від псування та знищення МШП?			
	Чи порівнюються первинні дані про витрачання МШП із даними обліку про рух МШП із наданими звітами?			
	Чи проводиться звірка даних реєстрів бухгалтерського обліку запасів із даними Головної книги?			
	Чи проводиться контроль за точністю підрахунку первинних документів?			
	Чи проводиться інвентаризація МШП?			
	Чи здійснюється контроль за своєчасністю пред'явлення претензій щодо якості та кількості одержаних записів?			

Міжнародний ринок: Для підприємств, які планують розширювати свою діяльність на міжнародному ринку, аудит може бути обов'язковим для залучення іноземних інвесторів та клієнтів.

Конкурентні переваги: Проведення аудиту та демонстрація його результатів може стати конкурентною перевагою, підсилюючи позиції підприємства на ринку [3].

Метою аудиту малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП) є перевірка:

- правильності обліку МШП, що надійшли на підприємство;
- відповідності процесу обліку кількості МШП вимогам за їхнім місцем експлуатації та відповідальними особами;
- відповідності порядку нарахування зносу установленим нормативам;
- коректності обліку повернутих на склад МШП, які придатні для подальшої експлуатації;
- відповідності порядку вибуття з обліку МШП, які були введені в експлуатацію на момент введення в дію НП(С)БО, або тих, що не відповідають критеріям активів;
- ефективності внутрішнього контролю за рухом МШП.

Загальною метою аудиту є забезпечення надійності фінансової звітності та внутрішнього контролю, що сприяє підвищенню довіри користувачів та залученню нових клієнтів.

МСА визначають п'ять етапів аудиторського процесу, які включають наступні аудиторські процедури: перевірку; спостереження; запит і підтвердження; підрахунок; аналітичні процедури (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 Основні методи перевірки під час аудиту МШП

№ з/п	Назва процедури	Зміст процедури
1	Перевірка	Використовується при: • Перевірці правильності віднесення придбаних предметів та засобів до МШП за критеріями, встановленими законодавством. • перевірці правильності ведення обліку списання МШП. • перевірка документів
2	Зовнішнє підтвердження	Використовується при: • перевірці фактичної наявності МШП • перевірці достовірності даних за залишками МШП у фінансовій звітності

Продовження таблиці 3.4

3	Підрахунок	Використовується при: • визначенні повноти оприбуткування МШП за наявності документів, які підтверджують їх придбання • правильність визначення первісної вартості МШП при їх придбанні
4	Запит і підтвердження	використовується в процесі отримання відповідей на питання аудитора при попередній оцінці стану обліку МШП у процесі їх перевірки, при уточненні у комірника якщо виникають сумніви
5	Спостереження	використовується під час нагляду за оприбуткуванням чи списанням МШП довіреними особами.
6	Аналітичні процедури	використовуються при зіставленні наявності, оприбуткування, списання МШП звітного періоду з даними попередніх періодів.

Таким чином, дана таблиця представляє значущий інструмент для аудиторського процесу МШП. Кожна з перерахованих аудиторських процедур визначає конкретний метод перевірки та контролю за обліком та оприбуткуванням МШП на підприємстві. За допомогою цієї таблиці аудитор отримує систематизований підхід до проведення аудиту, де кожна процедура спрямована на виявлення та перевірку конкретних аспектів обліку та управління МШП. Такий структурований підхід допомагає забезпечити повноту та точність аудиторського аналізу відповідно до вимог законодавства та нормативних актів.

3.2. Автоматизація обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів в умовах коп'ютеризації

Програмне забезпечення відіграє важливу роль в обліку на підприємстві через свою здатність автоматизувати та оптимізувати процеси обліку та звітності. Адже саме програмне забезпечення в обліку надає нам такі можливості:

- Точність інформації: Програмне забезпечення здатне забезпечити високу точність ведення обліку, оскільки воно усуває ризик людських помилок та автоматизує процеси внесення даних. Це допомагає підприємствам уникнути помилок та недорозумінь у фінансовій звітності.

- Швидкість та ефективність: Програмне забезпечення дозволяє виконувати облік набагато швидше, ніж це може бути зроблено вручну. Воно

дозволяє швидко генерувати звіти та аналітичну інформацію для прийняття рішень.

- Звітність та аналітика: Програмне забезпечення надає можливість генерувати різноманітні звіти та аналізувати фінансові та оперативні дані, що допомагає у прийнятті стратегічних рішень та плануванні.

- Відповідність до законодавства: Деякі програми обліку дозволяють враховувати всі регуляторні вимоги та стандарти бухгалтерського обліку, що допомагає забезпечити відповідність до законодавства та уникнення штрафів.

- Автоматизація процесів: Програмне забезпечення може автоматизувати багато рутинних завдань, таких як розрахунок амортизації, облік податків, заробітної плати тощо, що звільняє ресурси підприємства для більш важливих завдань.

- Зменшення ризиків: Автоматизація обліку допомагає зменшити ризик втрати даних та майна, а також усуває можливість внутрішніх шахрайств та нечесних операцій.

- Доступність інформації: Програмне забезпечення надає можливість отримувати доступ до фінансової інформації у режимі реального часу, що дозволяє керівництву приймати швидкі та обґрунтовані рішення.

- Збереження даних: Програмне забезпечення забезпечує надійне зберігання даних та їх резервне копіювання, що допомагає у випадках аварій та потенційних втрат інформації.

Загалом, програмне забезпечення для обліку важливо для ефективного управління фінансами та ресурсами підприємства, дозволяючи зосередитися на стратегічному розвитку та підвищити продуктивність та точність у фінансовому обліку.

Раніше більшість підприємств в Україні користувались програмним забезпеченням 1С:Підприємство, що було російською розробкою. Однак з урахуванням актуальних подій та політичного контексту, багато підприємств в Україні розглядають можливість переходу на українське програмне забезпечення.

На базовому підприємстві ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД» на даний час використовується програмне забезпечення 1С:Підприємство. Тому, запропоновано впровадити альтернативну програму MASTER:Агро з метою генерації звітності підприємства та посилення адміністрування інформаційної бази підприємства.

MASTER:АГРО це український розробник, і їхні рішення можуть бути спеціально адаптовані для українського ринку та враховувати поточні вимоги і стандарти. Вибір українського програмного забезпечення може також сприяти підтримці вітчизняного ринку та розвитку місцевої ІТ-галузі [51].

MASTER:АГРО може бути варіантом для тих, хто планує перехід на українське програмне забезпечення та бажає підтримати українські компанії в цій сфері. Проте, перед переходом, варто провести ретельний аналіз функціональності та вимог вашого підприємства, щоб переконатися, що нове програмне забезпечення відповідає вашим потребам і вимогам бізнесу.

Програма-платформа MASTER і програмні продукти MASTER – розробка української компанії IT-Enterprise.

Компанія IT-Enterprise понад 30 років займається впровадженням ІТ-рішень для автоматизації бізнес-процесів на підприємствах різних напрямів діяльності і має значний досвід розробок і впровадження найскладніших ERP-систем.

Рішеннями компанії IT-Enterprise користуються найбільші підприємства України:

– у приватному секторі: Interpipe, ROSHEN, FED, МХП, Укрнафта, KNESS і багато інших.

– у державному секторі: ДП “Антонов”, Укроборонпром, Міністерство інфраструктури, Міністерство освіти і науки, Міністерство фінансів, Національна академія аграрних наук, Кабінет Міністрів України і багато інших.

На базі досвіду розробок і впровадження кращих рішень IT-Enterprise на підприємствах-флагманах українського бізнесу створені нові програмні

продукти ERP-класу MASTER для підприємств малого та середнього бізнесу та бюджетних установ України [25].

MASTER:Агро – це програмний продукт, спеціально розроблений для обліку на агропідприємствах в Україні. Він відповідає вимогам чинного українського законодавства та доступний у двох варіантах: у хмарному та стаціонарному виконанні.

MASTER:Агро надає широкий спектр можливостей, які охоплюють різні аспекти бухгалтерського обліку та управління на агропідприємствах. До його функцій включаються облік фінансових операцій, контроль розрахунків із клієнтами та постачальниками, а також облік руху товарів на складі.

MASTER:Агро також допомагає вести облік основних засобів та необоротних матеріальних активів, включаючи амортизацію та ремонти. Він дозволяє ведення податкового обліку відповідно до українського Податкового кодексу.

Це програмне забезпечення також допомагає в роботі з кадрами та обліку заробітної плати співробітників. Воно має можливості генерувати різноманітні фінансові звіти та забезпечує адміністрування та налаштування інформаційної бази.

Отже, ми вважаємо, що MASTER:Агро – це корисний інструмент для ефективного обліку та управління ресурсами на підприємстві. Тому пропоную підприємству ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД» розглянути та взяти до уваги такий продукт.

Висновок до розділу 3

У даному розділі наведено інформацію щодо можливих шляхів удосконалення методів аналізу наявності та руху МШП, яка буде корисною для підприємств у процесі вдосконалення управління матеріальними цінностями та підвищення продуктивності виробничого процесу.

Проведено аналіз показників фінансового стану підприємства за період 31.12.2021 і 31.12.2022 рр., який вказує на деякі негативні тенденції. Відбулося зменшення оборотних активів та поточних зобов'язань на 834,7 тис. грн., що може свідчити про ефективне управління пасивами підприємства. Від'ємний робочий капітал залишається на високому рівні. Це свідчить про можливі труднощі в платіжній здатності та ліквідності.

Отже, підприємство має проблеми з ліквідністю, оскільки від'ємний робочий капітал та зменшення дебіторської заборгованості можуть вказувати на труднощі в операційній діяльності та нестабільність фінансового стану. Зменшення коефіцієнта загальної ліквідності також є важливим аспектом, на який слід звернути увагу для покращення фінансової стійкості підприємства.

Запропоновано тест системи внутрішнього контролю МШП. Надані запитання відносяться до оцінки і аналізу контролю та процедур управління матеріальними запасами (МШП) на підприємстві. Вони спрямовані на визначення ефективності та належності обліку, зберігання та використання МШП.

Наведено основні методи перевірки під час аудиту МШП. Зазначена інформація представляє значущий інструмент для аудиторського процесу МШП.

Кожна з перерахованих аудиторських процедур визначає конкретний метод перевірки та контролю за обліком та оприбуткуванням МШП на підприємстві.

Такий структурований підхід допомагає забезпечити повноту та точність аудиторського аналізу відповідно до вимог законодавства та нормативних актів.

З урахуванням актуальних подій та політичного контексту, багато підприємств в Україні розглядають можливість переходу на українське програмне забезпечення. Нами запропоновано розглянути як альтернативу програмне забезпечення MASTER:АГРО. Це український розробник, і їхні рішення можуть бути спеціально адаптовані для українського ринку та враховувати поточні вимоги і стандарти. Вибір українського програмного забезпечення може також сприяти підтримці вітчизняного ринку та розвитку місцевої ІТ-галузі.

ВИСНОВКИ

У сучасних умовах розвитку ринкової економіки в Україні виникає потреба у покращенні бухгалтерського обліку, зокрема на великих підприємствах, де проводиться значна кількість господарських операцій, результати яких безпосередньо впливають на фінансовий стан підприємства.

Особливо важливе значення у виробничій діяльності підприємства мають МШП, оскільки вони представляють собою засоби праці з низькою вартістю та обмеженим строком служби, які включаються до категорії запасів. МШП суттєво відрізняються від інших видів запасів, оскільки їх використовують повторно у виробництві та вони зберігають свою первинну форму до закінчення строку корисного використання.

На основі проведеного дослідження наукової дискусії складено порівняльну таблицю обліку МШП та МНМА на підприємстві. Представлена таблиця надає докладне порівняння МШП МНМА з різних аспектів бухгалтерського обліку. Вона підкреслює важливі відмінності між цими двома категоріями активів, зокрема щодо строку служби, вартості, категорії обліку, форми зносу та регламентації в міжнародних стандартах.

Розроблено та запропоновано використовувати класифікацію МШП, яка дає змогу краще оцінити структуру, та виокремити напрями діяльності, які вимагають перегляду системи управління МШП. Наведена класифікація МШП визначає необхідні завдання для здійснення ефективного обліку та контролю запасів на підприємстві.

Проаналізовано нормативно-правове регулювання обліку МШП ТА зазначено, що законодавство не встановлює конкретних мінімальних чи максимальних значень для цих критеріїв, але рекомендується документувати їх в наказі про облікову політику. Враховано також останні змінення в законодавстві, пов'язані із скасуванням певних нормативних документів щодо обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Проведено критичний аналіз показників фінансової звітності протягом останніх років. Загальний аналіз майна за складом ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД»

вказує на те, що підприємство стикнулося зі змінами в ряді фінансових показників, але деякі позитивні тенденції, зокрема в області матеріальних оборотних активів та грошових коштів, можуть свідчити про певний ступінь стабільності і покращення фінансового стану.

За результатами аналізу майна за джерелами ТОВ «СТРОЇНЕЦЬКИЙ САД» 2021-2022 рр. було визнано, що загальною тенденцією є певне зниження майна та власного капіталу підприємства, що може бути ознакою фінансових труднощів. Однак ефективне управління зобов'язаннями, вказане зменшенням поточних зобов'язань, може свідчити про зусилля з оптимізації фінансового стану. Потрібно вдосконалити стратегії для відновлення власного капіталу та забезпечення стабільності фінансів підприємства.

У роботі здійснено критичний аналіз облікової політики на базовому підприємстві. Експертна оцінка становить 49 балів з 60 можливих це означає, що інформація щодо ведення господарського процесу в наказі про облікову політику розкрита на достатньому рівні, але потребує вдосконалення. Для збільшення балу в експертній оцінці наказу про облікову політику і підвищення загальної якості документа, було запропоновано удосконалення.

Удосконалено методика оцінки ефективності облікової політики в контексті обліку МШП та МНМА з метою удосконалення управлінських рішень.

Дослідивши оборотно-сальдові відомості по рахунку 221 за місяцями, та обороти рахунку 221, було виявлено, що взагаліному види МШП повторюються. Тому для більшої деталізації доповнено робочий план рахунків субрахунками до рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувальні предмети»: 223 «Запчастини для ремонту ОЗ», 224 «Інструменти», 225 «Канцтовари», 226 «Спеціальний одяг». Врахування високої деталізації робочого плану рахунків сприятиме отриманню інформації щодо наявності та руху малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві швидше та з більшою точністю.

Також у роботі представлено інформацію про можливі напрями удосконалення методів аналізу наявності та руху МШП, що може бути корисною

для підприємств у вдосконаленні управління матеріальними цінностями та підвищенні ефективності виробничого процесу.

Проведено аналіз показників фінансового стану підприємства за період 31.12.2021 і 31.12.2022 рр., який вказує на деякі негативні тенденції. Відбулося зменшення оборотних активів та поточних зобов'язань на 834,7 тис. грн., що може свідчити про ефективне управління пасивами підприємства. Від'ємний робочий капітал залишається на високому рівні. Це свідчить про можливі труднощі в платіжній здатності та ліквідності.

За результатами аналізу виявлено, що підприємство стикається з проблемами ліквідності, оскільки від'ємний робочий капітал і зменшення дебіторської заборгованості можуть вказувати на труднощі в операційній діяльності та нестабільність фінансового стану. Також важливо звернути увагу на зменшення коефіцієнта загальної ліквідності як на чинник, що потребує уважного вивчення для поліпшення фінансової стійкості підприємства.

В ході роботи запропоновано тест системи внутрішнього контролю МШП. Надані запитання, які відносяться до оцінки і аналізу контролю та процедур управління матеріальними запасами на підприємстві. Вони спрямовані на визначення ефективності та належності обліку, зберігання та використання МШП.

Наведено основні методи перевірки під час аудиту МШП. Зазначена інформація представляє значущий інструмент для аудиторського процесу МШП. Кожна з вказаних аудиторських процедур визначає конкретний метод перевірки та контролю за обліком та оприбуткуванням МШП на підприємстві. Цей структурований підхід сприяє забезпеченню повноти та точності аудиторського аналізу відповідно до вимог законодавства та нормативних .

Запропоновано впровадити альтернативну програму MASTER:Агро з метою генерації звітності підприємства та посилення адміністрування інформаційної бази підприємства. Адже, вибір українського програмного забезпечення може також сприяти підтримці вітчизняного ринку та розвитку місцевої ІТ-галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Антонюк Л. Облік МНМА та МШП. 12 Серпня 2021. URL: <https://avstudy.com.ua/oblik-mnma-ta-mshp>
2. Волотковська Ю. Класифікація запасів / Ю. Волотковська // *Баланс*. – 2015. - № 27. – С.13 – 14.
3. Гавриличенко Є. В. Методичні засади проведення внутрішнього аудиту матеріально-виробничих запасів підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 27.
4. Гопцій Р. Втрачені та неповернені МШП: наслідки для працівника та роботодавця / Р. Гопцій // *Все про бухгалтерський облік*. – 2021 – № 108. – С. 11-15.
5. Дереківська В.А. Облік виробничих запасів / В.А. Дереківська. // *Баланс*. – 2019. - № 2-3. – С.2 – 7.
6. Задорожний З. В. Проблемні питання якості інформації бухгалтерського і управлінського обліку малоцінних активів. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2018. Вип. 1. С. 115-124.
7. Задорожний З.М.В., Семеген Л.Г., Богуцька Л.Т. Актуальні питання облікової політики підприємств щодо необоротних активів: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2012. 237 с.
8. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04. 93р. № 3125-ХІІ / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>. – Назва з екрану.
9. Заруба І. Малоцінні та швидкозношувані предмети: особливості обліку // *Все про бухгалтерський облік*. - 2018. - № 108. - С. 6-9.
10. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ МФУ від 30.11. 1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

11. Кесарчук Г.С., Машика М.В Облік МШП: актуальні проблеми та шляхи вдосконалення. Науковий вісник УжНУ Серія: Економіка. 2014. Випуск 1 (42). С.223-227.

12. Китайчук Т. Г. Актуальні питання обліку малоцінних активів. *Економіка та держава*. 2022. № 7. С. 16-20.

13. Когут Р.В., Разборська О.О. Актуальні аспекти нормативно-правового регулювання обліку та оподаткування МШП на підприємствах в Україні // Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стає економічне зростання. Облік, аналіз і аудит: матеріали XXII міжнар.наук.-практ.конф., м. Вінниця, 21 груд. 2023. Вінниця, 2023.

14. Когут Р.В., Разборська О.О. Актуальні аспекти та шляхи вдосконалення обліку МШП. // Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України (в умовах воєнного стану та поствоєнний період). Матеріали XVII всеукр. наук.-практ.конф., м. Одеса, 11 лист.2023. Одеса, 2023.

15. Когут Р.В., Разборська О.О., М.В., Оптимізація обліку малоцінних оборотних і необоротних матеріальних активів: сучасні виклики та практичні рішення. *Економічний аналіз*. 33 том. № 4. 2023

16. Коміренко В. Організація складського господарства й обліку товарно-матеріальних цінностей на складах / В.Коміренко // *Баланс-Агро*. – 2010 – № 11. – С.23–27.

17. Костишин Н.С. Загальні основи аудиту малоцінних активів / Н.С. Костишин, Ю.П. Ковальчук // *Інфраструктура ринку*. - 2019. – Випуск 27. – С. 355-362

18. Круковська О. В. Удосконалення обліку, інвентаризації та контролю наявності та руху виробничих запасів на підприємствах / О.В. Круковська // *Інвестиції: практика та досвід*. – 2018. - № 7. – С. 58-61.

19. Куцик П.О., Шумило Р.Р. Визначення економічної суті швидкозношуваних та малоцінних необоротних предметів як передумова раціональної організації їх обліку і контролю. *Економічний аналіз*. 2010. № 6. С. 99-102.

20. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: наказ Міністерства фінансів від 27 червня 2013 р. № 635 // URL: www.financforyou.com.ua/wp-content

21. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. URL: <http://uazakon.com/document/fpart03/idx03865.htm>

22. Михальська О. Л., Шестопапов Д. В. Основні аспекти, особливості та напрямки вдосконалення обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 4 (1). С. 36-40.

23. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси». URL: <http://www.rada.com.ua/rus/ifrs/u2/>

24. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2010 року. Міжнародна федерація бухгалтерів. Перекл. з англ. мови. URL: www.apu.com.ua.

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

26. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби": наказ Міністерства фінансів України від 27.04.00 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z028800#Text>

27. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси": наказ Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246. зі URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z075199#Text>

28. Оюлік оборотних і необоротних матеріальних активів. *Бізнес-навігатор*. 2018. Випуск 4 (47). С.185-188.

29. Ольховик О. Малоцінка буває різна, або МШП і МНМА. Податки та бухоблік. 2018. № 61. URL: <https://ibuh.info/malocinka-buvaye-rizna-abo-mshp-i-mnma>

30. Онищенко В. Малоцінні та швидкозношувані предмети. URL: https://www.golovbukh.ua/article/7581_malotsnshvidkoznoshuvanpredmetimshp

31. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 09.12.2011 № 1591 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>.

32. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755–VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

33. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. URL : <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 23.11.2022).

34. Пономаренко О. Г. Малоцінні активи: наукова дискусія та практика обліку. *Агросвіт*. 2019. № 5. С. 11-17.

35. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21 грудня 2017 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>

36. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 19.07.1999р. № 40 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

37. Про скасування та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Державної служби статистики України, Міністерства статистики України та Державного комітету статистики України: Наказ Державної служби статистики України від 22.10.2021 № 266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0266832-21#Text>

38. Реслер М. В. Значення обліково-аналітичної інформації в управлінні підприємством. *Науковий вісник Ужгородського університету* : Серія: Економіка. 2012. Вип. 3 (37). С. 146–148.

39. Роєва О. Проблемні питання визнання, обліку та оподаткування малоцінних та швидкозношуваних предметів. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2016. № 5. С. 132-143.

40. Русанова Г. МШП та МНМА: податковий облік. *Дебет-Кредит*. 07.05.2019. URL: <https://news.dtkr.ua/accounting/individual-transactions/55098-msp- ta-mnma-podatkovii-oblik>

41. Светлова С. Облік флешок, компакт-дисків та дискет у бюджетних установах // *Все про бухгалтерський облік*. – 2017. № 3. – 20 с.
42. Сопко В., Карєв В. Деякі питання термінології та класифікації засобів праці. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2006. № 3. С. 11-15
43. Типові форми первинних облікових документів з обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів, затверджені наказом Мінстату від 22.05.1996 р. № 145. URL: <http://zakon.nau.ua>
44. Шваб В.М. Проблеми обліку малоцінних необоротних матеріальних активів і малоцінних та швидкозношуваних предметів. *Вісник ЖНАЕУ*. 2010. №1. С. 310-315.
45. Шендригоренко М.Т. Актуальні питання обліку та аудиту малоцінних оборотних і необоротних матеріальних активів/М.Т. Шендригоренко//*Бізнес-навігатор*. 2020. Випуск 4(43). С 185-188
46. Штех А. А, Харченко .Н.. В.. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 2. С. 64-68.
47. Шумило Р.Р. Організація внутрішньогосподарського контролю малоцінних необоротних та швидкозношуваних активів/Р.Р.Шумило//*Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2016. Випуск 3(21). С. 403-408.
48. Якимащенко В. Основні засоби і малоцінка в обліковій політиці / В. Якимащенко// *Облікова політика підприємства: практичне керівництво «Бібліотека баланс»*. – 2013. – № 13. – С. 37-39.
49. Якимащенко В. Практикум з обліку МШП / В. Якимащенко // *Баланс*. – 2016. – № 10. – С. 4 – 5.
50. Яковишина Н.А., Яковенко К.А Теоретичні основи обліку основних засобів. *Молодий вчений*. 2018. № 5 (57). С. 779-782.
51. MASTER URL: <https://masterbuh.com/product/zarplata-i-kadri>

ДОДАТКИ

